

**JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ
V BRNĚ**

Divadelní fakulta
Ateliér Divadlo a výchova

Studijní obor
Dramatická výchova

**Kulturní přínos amatérského Divadelního
spolku Rotunda pro město Znojmo**

Bakalářská práce

Autor práce: Maryla Vlková
Vedoucí práce: Mgr. Veronika Rodriguezová
Oponent práce: MgA. Zuzana Žáková

Brno 2011

Bibliografický záznam

Vlková, Maryla. *Kulturní přínos amatérského Divadelního spolku Rotunda pro město Znojmo*. Vývoj divadelnictví a činnost amatérského Divadelního spolku Rotunda ve Znojmě. Kulturní přínos tohoto divadelního souboru očima diváků. [*The Cultural Contribution of Non-professional Theatre Company 'Rotunda' to the Town of Znojmo*. The historical development of theatricals in the Town of Znojmo and long-term activities of the non-professional theatre company Rotunda. The concrete cultural contribution to the Town of Znojmo, namely the audience, and their endeavour concerning the preservation of theatricals in our town]. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Divadelní fakulta, Ateliér Divadlo a výchova, rok. 2011, 90 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Veronika Rodríguezová.

Anotace

Diplomová práce „Kulturní přínos amatérského Divadelního spolku Rotunda pro město Znojmo“ pojednává o vývoji divadelnictví a činnosti amatérského Divadelního spolku Rotunda ve Znojmě. Jak je vnímán kulturní přínos tohoto divadelního souboru očima diváků, který navázal na historické prameny divadelnictví ve Znojmě a pracuje nepřetržitě již téměř padesát let.

Annotation

[The diploma thesis “The Cultural Contribution of Non-professional Theatre Company 'Rotunda' to the Town of Znojmo” focuses on the development process of dramatics and activities of the above mentioned Theatre Company in the town of Znojmo.

Namely, this presented thesis deals with the theatre company's cultural contribution perceived by the audience. Likewise, it highlights the fact that 'Rotunda' has been linked to historical sources of drama and has existed for almost fifty years.]

Klíčová slova

Amatérské divadlo, Divadelní spolek Rotunda, Jiří Čapoun, ochotnické spolky ve Znojmě, pojem kultura, Václav Beran, Znojemská Beseda.

Keywords

Non-professional theatre, Theatre Company “Rotunda”, Jiří Čapoun, Non-professional dramatics in the town of Znojmo, the expression – culture, Václav Beran, “Znojemská beseda” – the institution connected with cultural events within the town of Znojmo.

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.

Ve Znojmě, dne 29. srpna 2011

Maryla Vlková

Touto cestou bych ráda poděkovala členům Divadelního spolku Rotunda za věnovaný čas a vyčerpávající odpovědi na mé dotěrné a nekončící otázky. Především pak děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Veronice Rodriguezové za cenné rady a pomoc při jejich zpracování.

Obsah

Úvod.....	6
1. Pojem kultura.....	8
2. Vývoj divadelnictví ve městě Znojmě do roku 1961.....	10
2.1. Liturgické středověké divadlo.....	10
2.2. Humanistické divadlo aneb Škola základ života.....	11
2.3. Barokní divadlo - jezuité.....	12
2.4. Osvícenství – naše „Staré divadlo“	15
2.5. Revoluční rok 1848	16
2.6. Konečně „Nové divadlo“	17
2.7. Počátky českého divadelnictví – založení Besedy Znojenské	18
2.8. Divadlo mezi dvěma světovými válkami.....	21
2.9. Z meziválečného života divadelních spolků	23
2.10. Znojenské divadlo po 2. světové válce – Spolek divadelních ochotníků „Tyl“	26
3. Československá premiéra – „Stálá divadelní scéna“ Jihomoravského divadla	30
3.1. Amatérský soubor Jihomoravského divadla	30
3.2. Zlatá léta „Stálé scény“	32
3.3. Divadlo v kožichu	37
3.4. Ťapka – dětský dramatický soubor	38
4. Divadelní spolek Rotunda	40
4.1. Jiří Čapoun – „Tak, vážení, přestaňte kecat a jdeme na jeviště!“	40
4.2. ĎAS – Divadelní amatérský soubor.....	43
4.3. Slavnostní otevření Městského divadla ve Znojmě	44
4.4. Z kroniky DS Rotunda 2001-2003 – „Stálá scéna“ slaví čtyřicet let	45
4.5. Z kroniky DS Rotunda 2003-2005	46
4.6. Z kroniky DS Rotunda 2005-2007	47
4.7. Z kroniky DS Rotunda 2007-2010	48
4.8. Dvorečky	49
4.9. Vnitřní život souboru – tzv. stmelování	49
4.10. Douška	50
5. Divadelní spolek Rotunda očima diváků	52
5.1. Průzkum veřejného mínění	52
5.2. Analýza průzkumu	53
5.3. Hodnocení průzkumu	59
6. Závěr	60
7. Seznam použité literatury	63
8. Seznam příloh	66

Příloha č. 1 Seznam premiér	67
Příloha č. 2 Seznam zakládajících členů občanského sdružení DS Rotunda.....	72
Příloha č. 3 Rozhovor s Václavem Beranem	73
Příloha č. 4 Rozhovor s Markem Čapounem	78
Příloha č. 5 Rozhovor s Růžnou Smutnou	81
Příloha č. 6 Rozhovor s Ing. Pavlem Balíkem	85
Příloha č. 7 Dotazník	89
Příloha č. 8 Obrazová příloha	90

Úvod

Dělat divadlo v dnešní době, není tak populární jako v době národního obrození. S rozvojem techniky a adrenalinových sportů se náš pohled na kulturní zážitek posunul zcela na jiné místo. Naštěstí i ve Znojmě se našla hrstka nadšených ochotníků, kteří díky lásce k divadlu tráví večery na zkouškách. Odměnou jim nejsou statisíkové platy, tituly národní umělec nebo otisk rukou v chodníku. Jediné, co díky divadlu získávají je potlesk diváků a přátelství lidí naladěných na stejné vlně. Utvářejí tradice „kulturního dědictví“ a nesmazatelně se zapisují do dějin našeho města.

Své jméno spojili s národní kulturní památkou - románskou rotundou sv. Kateřiny. Snad proto, „že ke Znojmu neodmyslitelně patří a je jeho symbolem.“¹ Jako rotunda sv. Kateřiny, která byla vystavěna v první polovině 11. století tak i Divadelní spolek Rotunda navazuje na historické prameny svých předků. Svou slávu i dobu nepříznivých chvil si zažily každá po svém. Nakonec se však pro obě stalo město Znojmo domovem a ony jeho neodmyslitelnou součástí. Jen ve slovech uznání má DS Rotunda ještě co dohánět, neboť rotunda sv. Kateřiny se hrdě pyšní titulem „národní kulturní památka“.

Od prvního setkání s Divadelním spolkem Rotunda uběhla dlouhá doba a já si v průběhu mnoha divadelních představení, které jsem měla možnost shlédnout, uvědomovala, že je mnoho otázek z divadelního prostředí města Znojma, na které bych ráda znala odpověď.

Bakalářskou práci s názvem „Kulturní přínos Amatérského divadelního spolku Rotunda pro město Znojmo“, kterou předkládám před svého čtenáře, jsem chtěla nejen prozkoumat divadelní život ve městě od jeho počátku do dnešního dne, imaginárně znovu prožít skoro již padesátiletý příběh Divadelního spolku Rotunda a jeho předchůdce, ale i odpovědět na otázky: Jak a z čeho vlastně tento soubor vznikl, kam směřuje a jaké má podmínky pro svou činnost v našem městě? A poté slézt z prken a stát se pozorným divákem, vnímajícím nejen představení a životní osudy spolku a jeho členů, ale především zkoumat a ptát se, jak jej vidí a vnímají ti, kteří jsou smyslem divadla, tedy diváci.

¹ Rozhovor s Markem Čapounem, dne 1. srpna 2011, Znojmo, viz příloha č. 4.

Proto bych ráda využila této možnosti a popsala divadelní život ve Znojmě, položila otázky a zpracovala odpovědi ve své práci.

Cílem mé bakalářské práce tedy jsou odpovědi k okruhům:

- Poznat blíže vývoj a vliv divadelnictví ve Znojmě.
- Seznámit se s Divadelním spolkem Rotunda, s jeho vznikem a životem. Ptát se na jeho směřování a na podmínky pro činnost. Zde využiji živých svědectví některých členů spolku a současného režiséra a začtu se do kronik mapující život DS Rotunda, tak jak šel.
- Odpovědět si na otázky: Jak vnímají obyvatelé města Znojma divadelní aktivity ve svém městě? Mají zájem o divadelní kulturu? A pokud ano, jaké soubory upřednostňují? Místní nebo hostující se známými tvářemi herců? K tomu si vezmu na pomoc malý průzkum veřejného mínění, přičemž jsem si vědoma, že vzorek dotazovaných je jen malou kapkou v moři tohoto velkého města a nereprezentuje názory všech možných skupin odpovídající na téma divadelní kultury v našem městě.

1. Pojem kultura

Pojem kultura je dnes velmi často používaným termínem, aniž si člověk uvědomuje, co to vlastně kultura je.

Kultura je z latinského colere – pěstovat, zušlechťovat, chránit.² „...tento pojem byl přenesen z péče o půdu (agrikultura) na péči o člověka (kultura animi), tj. na pěstování tělesných a duševních sil...“³

Není snadné se shodnout na jednotné definici a vymezení pojmu kultura, který je stále předmětem nekončící diskuse kulturologů. Asi nejobecnější definici kultury vytvořil Vladimír Spousta, který ji definuje *„Kultura je chápána v nejširším slova smyslu jako protiváha přírody, jako vše, co vzniklo činností člověka. Kultura tedy představuje souhrn výtvorů lidské činnosti, výtvorů materiálních i nemateriálních, duchovních, souhrn vzorů chování a uznávaných hodnot, přijatých v nějaké pospolitosti a předávaných dalším pokolením...Existovala všude, kde žil člověk.“⁴*

Hovoříme-li o člověku, platí, že každý je originál a že každý klade důraz na jiné hodnoty ve svém životě. Není to jen způsobem života, preferovanými hodnotami, ale i zážitky, které tyto hodnoty a směr životní cesty dokážou pozměnit. Ve Slovníku cizích slov můžeme tento termín nalézt jako *„...souhrn hmotných a duchovních hodnot vytvořených a vytvářených lidstvem a charakterizující historicky dosažený stupeň ve vývoji společnosti...“⁵* Kultura tedy není stavem ukončeným, ale něčím neustále probíhajícím a tvořícím se. Stejně tak i společnost se neustále vyvíjí a ovlivňuje prostředí, ve kterém se nachází. Vývoj člověka se nezastavil v prvobytně pospolné společnosti, i když to tak mnohdy vypadá, ale postupem času došel až do 21. století. Základem rozvoje kultury je tvořivost a nespokojenost. Z nespokojenosti vzniká potřeba něco změnit nebo vytvářet. Tvořivost je dalším krokem, jak člověk může dojít k uspokojení nových cílů a hodnot.

² HENCKMANN, W. *Estetický slovník*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1995, s. 115.

³ Ibidem, s. 115.

⁴ SPOUSTA, V. *Metody a formy výchova ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita, 1996, s. 9.

⁵ KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 2004, s. 411.

Vytvářet kulturu je předpokladem pro skupinu lidí, kteří směřují ke stejnému cíli. Není v silách jedince, aby ji vytvářel zcela sám. Ani divadlo nehraje herec jen sám pro sebe. „...nemůže dlouhodobě tvořit pouze **pro domo sua** – bylo by to v rozporu s jeho podstatou.“⁶ Potřebuje jej hrát pro někoho. Svou činností pak vytváří člověk hodnoty, které předává z generace na generaci.

Se svojí definicí přispělo i Ministerstvo kultury ČR, které ji ve svém dokumentu Státní kulturní politika 2009 - 2014 popisuje následovně: „Kultura je významným faktorem života občanské společnosti, který podstatnou měrou napomáhá její integraci jako celku. Přispívá k rozvoji intelektuální, emocionální i morální úrovně každého občana a plní v tom smyslu výchovně vzdělávací, socializační, inkulturační (osvojení si kultury), významné kreativní i hodnototvorné funkce. Kultura je prostředkem přenosu informací mezi generacemi a utváří základní identitu jedince.“⁷ Kultura a tvořivost přispívají k udržitelnému rozvoji. Kulturní aktivity rovněž mimo jiné prospívají ekonomickému prostředí, neboť se podílejí na posilování sociální integrace, na rozvoji schopností a dovedností jedinců, které jsou poté přenosné do jiných oblastí činnosti. Dále přispívají také ke zvyšování sebevědomí jedinců a komunit a podílejí se na vyjadřování kulturní rozmanitosti.⁸

Jiný pohled má jihomoravský krajský radní pro kulturu Ing. Pavel Balík, vykonávající současně funkci místostarosty Znojma, který při našem rozhovoru jako první uváděl kulturu ne uměleckou, která oslovuje člověka v mistrovských dílech, hudebních koncertech nebo divadelních představeních, ale kulturu, která vychází z každodenního života. „Kultura, je tedy podle mě, to jak se k sobě umíme chovat, to je základ kultury.“⁹ A vzápětí dodává, že ty umělecké projevy kultury, jako jsou koncerty či divadla, to je ta nadstavbová složka společenského života.

⁶ PAVLOVSKÝ, P. *Základní pojmy divadla*. Praha: Nakladatelství Libri, 2004, s. 19.

⁷ MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Státní kulturní politika 2009 – 2014*. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2009, s. 29.

⁸ Podle MINISTERSTVO KULTURY ČR *Státní kulturní politika 2009 – 2014*. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2009, s. 43.

⁹ Rozhovor s Ing. Pavlem Balíkem, viz příloha č. 6.

2. Vývoj divadelnictví ve městě Znojmě do roku 1961

2.1. Liturgické středověké divadlo

V období vrcholného středověku se dělí divadlo na dva proudy, a to **divadlo liturgické** a **světské**. **Divadlo světské**, provozované potulnými herci (jokulátory) vycházelo z chrámů na městská předměstí mezi lid, **divadlo liturgické** bylo součástí církevních liturgických obřadů provozovaných převážně v chrámech, kdy se do původních textů zaváděly tzv. **interpolace** „*dodatečné zařazení cizí vsuvky nebo úpravy do textů náboženských obřadů.*“¹⁰ Tyto hry byly provozovány v jazyce obřadním, tedy latinském.¹¹

Ani ve městě Znojmě tomu nebylo jinak. Město bylo spravováno rodem Přemyslovců a roku 1226 Přemyslem Otakarem I. povýšeno na město královské. Tomu odpovídala i kulturní vyspělost měšťanstva a směřování dalšího rozvoje divadelnictví.

Prvopočátky divadelního života ve Znojmě můžeme sledovat již ke konci 12. století, kdy při faře sv. Mikuláše byla založena znojemská škola. Ta, se svými žáky provozovala náboženské divadelní hry v prostorách presbytáře kostela sv. Mikuláše. Nešlo však o divadelní představení, ale spíše o liturgický obřad. Pro bližší upřesnění charakteru her vycházím z jiných míst naší země a usuzuji, že základem repertoáru byly středověké hry s náboženskou tematikou, ale o tomto „...*chybějí písemné záznamy.*“¹² Další rozvoj jakéhokoli jiného divadelního směru zcela pozastavila doba husitská. „*Husité divadlo odsuzovali jako pouhou nedůstojnou zábavu.*“¹³

¹⁰ CÍSAŘ, J. *Přehled dějin českého divadla*. Praha: Akademie múzických umění, 2006, s. 9.

¹¹ Ibidem, s. 9.

¹² ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 6.

¹³ KOLEKTIV AUTORŮ. *Československá vlastivěda díl IX*. Praha: Horizont, 1979, s. 29.

2.2. Humanistické divadlo aneb Škola základ života

„S příchodem myšlenek husitství a rigidních požadavků táboritů ztrácí divadlo své pozice a liturgické a školské divadlo v Čechách v tuto dobu v podstatě přestává existovat.“¹⁴ Divadlo nemělo na co v Zemích koruny české navázat, neboť tradice byla vymýcena i s hlubokými historickými kořeny. Změna přichází až v druhé polovině 15. století, kdy nastupuje nový umělecký směr, kladoucí velký důraz na úctu k důstojnosti člověka. Tento umělecký směr se nazývá **humanismus** a v českém jazyce jej může zastoupit význam slova lidský.¹⁵ *„Rodí se nový životní pocit, který se obrací k člověku na tomto světě, probouzí k novému životu klasickou antiku a činí z ní ideální normu lidského života a duchovního vzdělávání. To vede k obratu od nadpřirozenosti k přirozenosti.“¹⁶* Jako si středověké divadlo zakládalo na smíření s Bohem, humanismus patřil zcela myšlenkám na pozemský život člověka. Neznamená to, že by humanisté přestali být křesťany, jen vnímali propojení života a přírodních zákonů. Navázali také na kulturu antickou, která předpokládala znalost řečtiny a latiny. Ta byla jazykem pro tento směr základním.

Humanismus jevil zájem o vzdělávání a výchovu společnosti. V tomto směru mu mělo pomoci **školské divadlo**. Základem školského divadla bylo *„cvičit paměť, zdokonalit v latině, naučit dobrému vystupování a vychovávat k mravnosti. Zájem o toto divadlo se u nás šířil vlivem stoupenců otce německé a evropské reformace Martina Luthera, jenž chápal školské divadlo jako prostředek sociální výchovy.“¹⁷* Velkou zásluhu na rozvoji školského divadla u nás měli **jezuíté**. Tento katolický mnišský řád, založený Ignácem z Loyoly, zakládá školy s divadelní produkcí směřující k propagaci katolické víry. *„Snažili se každým představením podat příklady chování hodného následování nebo zavržení.“¹⁸*

První dochované písemné zprávy o rozvoji kulturního života města Znojma se objevují v 16. století vznikem další, již druhé, tentokrát protestantské školy u kostela

¹⁴ PLEŠKA, M. *Jezuitské divadlo v Čechách. Divadlo v systému jezuitského školství během působení řádu v Čechách*. Tvořivá dramatika, 2003, roč. XIV, č. 3, s. 2.

¹⁵ Podle CÍSAŘ, J. *Přehled dějin českého divadla*. Praha: Akademie múzických umění, 2006, s. 12.

¹⁶ CORETH, E. *Co je člověk?*. Praha: Zvon České katolické nakladatelství, 1996, s. 28.

¹⁷ CÍSAŘ, J. *Přehled dějin českého divadla*. Praha: Akademie múzických umění, 2006, s. 12.

¹⁸ Ibidem, s. 12.

sv. Michala. Třetí a poslední školou, byla škola triviální, založena opatem Šebestiánem roku 1575, v místě zvaném Louka. Pojem triviální, je odvozeno z latinského trivium, což znamená trojcestí, rozcestí, křižovatka. Také je tímto názvem označováno nižší školní vzdělání, založené na třech základních předmětech gramatice, rétorice a dialektice.¹⁹ Na všech těchto školách se provozovalo divadlo a hudební produkce, převážně komedie. Dovídáme se o nich prostřednictvím městských účetních knih, ve kterých jsou záznamy o vyplacení finančních odměn za provedení nebo odehrání divadelní hry. Obě školy psaly žádosti na magistrát města z důvodu povolení k realizaci divadelní hry v prostorách radničního sálu. Jelikož žáci od sv. Michala vykazovali pravidelnou činnost a posílali žádosti každý rok, byl jim od roku 1610 vyplácen „additamentum wegen der Comödien“²⁰. Zbořilová ve své diplomové práci tento termín nevysvětluje. Ale pravděpodobně šlo o jakýsi příspěvek či přídavek za provedení komedií. Usuzuji tak z toho důvodu, že slovo additamentum je odvozeno z latinského slova „*additió*, což znamená *přidávat, přídavek*.“²¹

2.3. Barokní divadlo – jezuité

Období baroka je u nás spojeno mimo jiné se stavovským povstáním a s nástupem Habsburků na český trůn. Kníže Ferdinand I. Habsburský byl velmi schopným panovníkem, který se však nechtěl dělit s pány stavů o moc. Sám určoval, kdo který úřad povede. Habsburkové chtěli mít ve státě absolutní moc a jediné náboženství, katolické. To zasahovalo do stavovských svobod a vznikaly první rozepře. Konflikty mezi katolíky a evangelíky stále sílily, až vyústily v roce 1618 pražskou defenestrací. Pražské povstání bylo počátkem třicetileté války. Války, která zahájila povstání českých stavů proti Habsburkům. Tento dlouhý boj skončil porážkou stavovských nad Habsburky bitvou na Bílé hoře roku 1620. Tímto však celý

¹⁹ Podle KÁBRT, J. a spol. *Latinsko Český slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1957, s. 448.

²⁰ Podle ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 8.

²¹ KÁBRT, J. a spol. *Latinsko Český slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1957, s. 15.

spor nekončí a pokračuje dalších třicet let. „Po třicetileté válce byla Evropa vylištěným a značně zničeným územím, které se jen pomalu probouzelo k životu.“²² Počet obyvatel klesl o třetinu. Celý stát řídí panovník a církev. Probíhá rekatolizace na jinak nábožensky smýšlejícím obyvatelstvu. Věřící, kteří odmítli přejít na katolickou víru, byli nuceni emigrovat. Poddaní se stávají nevolníky, kteří tvrdě pracují na panském a ztratili zbytek své svobody.

V 17. století, období baroka, se jezuitské divadlo dostává ke svému vrcholu. „Jezuitští pedagogové považovali deklamace českých divadelních představení za samu metodu práce se žáky.“²³ Základ těchto žákovských deklamací tvořily tři druhy vystoupení. **Soukromé**, které se konaly jen ve třídách, **veřejné**, odehrávané jedenkrát týdně a **slavnostní**, pořádané jednou za měsíc. Hry pro veřejné vystupování byly rozděleny podle zaměření. Hagiografické, holdovační, historické, alegorické, ale především ty, které se vztahovaly ke svátkům a slavnostem církevního kalendáře.²⁴ „Vrcholem barokní jezuitské divadelní aktivity jsou tzv. *ludi casearei* (císařské hry) uváděné jako hold panovníkovi a jeho rodině u příležitosti pobytu dvora v českých zemích. Byla to uzavřená představení pro nejvyšší vybranou společnost, která úrovní scénování patřila k nejpřednějším podobám baroka ve střední Evropě.“²⁵

Do Znojma přicházejí jezuité v roce 1624 a přebírají školu u sv. Michala. Zbudují zde jezuitskou kolej, gymnázium, otáčivé jeviště a do života města se zapisují horlivou produkcí divadelních her. „Představení, hraných v divadelním sále či na nádvoří jezuitského gymnázia, v sále radnice nebo volných prostranstvích, zvláště pak na Velkém Michalském náměstí, se zúčastňovala často i stovka účinkujících a přihlíželo jim až tři tisíce diváků. Produkce byly náročné nejen pro herce, nýbrž i pro diváky, kteří museli vydržet mnohdy i několik hodin stát.“²⁶ Na divadelních produkcích se podíleli všichni žáci koleje a gymnázia. Na přípravu divadelních her byl kladen velký důraz, neboť pozvána byla v první řadě šlechta,

²² PLEŠKA, M. *Jezuitské divadlo v Čechách. Divadlo v systému jezuitského školství během působení řádu v Čechách*. Tvořivá dramatika, 2003, roč. XIV, č. 3, s. 10.

²³ Ibidem, s. 22.

²⁴ Ibidem, s. 5-6.

²⁵ CÍSAŘ, J. *Přehled dějin českého divadla*. Praha: Akademie múzických umění, 2006, s. 19.

²⁶ ŠTURC, L. *Městské divadlo ve Znojmě 1900-2000*. Znojmo: Městská knihovna Znojmo, 2000. s. 1.

která divadlo financovala. Neznamená to však, že by byly jezuitské školy jen pro finančně podporované děti. Pokud prokazoval zájemce o studium dobré divadelní schopnosti, bylo mu studium umožněno. **Působení jezuitského školského divadla ve Znojmě trvalo téměř 150 let a bylo neoddělitelnou součástí spoluvytváření kulturního divadelního života tohoto města.**²⁷

*„Kromě činohry se ve Znojmě provozovala též opera,”²⁸ která patřila k nejoblíbenějšímu baroknímu žánru. K realizaci operních představení byli využíváni především žáci z premonstrátského kláštera. V 16. století zde byla vybudována hudební konzervatoř a její žáci se na realizaci představení podíleli. „Největší hudební událostí Znojma však byla opera, uspořádaná 19. 11. 1723 při příležitosti průjezdu císaře Karla VI. na korunovaci do Prahy byla na Horním náměstí. Dílo **La Concordia de Pianeti** (Soulad planet).“²⁹ Představení trvalo čtyři hodiny a podle dobových zpráv „...občané města obsadili nejen všechna zbylá okna náměstí, ale i plochy střech, aby spatřili představení, nemající v dějinách města obdoby.“³⁰*

Hlavním úkolem barokního divadla bylo „... působit na všechny divákovy smysly a přesvědčovat o neotřesitelnosti principů předkládaných církevní i světské vrchností k věření, strhnout k úžasu a nadšení.“³¹ „Barokní člověk se chtěl dívat, slyšet, cítit a prožívat to velké období změn, objevů, zámořských cest a teologických převratů.“³² Šlechta si baroko velmi rychle oblíbila. K jejich životní náplni patřila častá účast na plesech, merendách, návštěvách divadel. Důležitost těchto akcí určovala, jak významné postavení ve společnosti šlechta zaujímá.³³ Při scénické výpravě využívalo baroko velké množství dekorací, jejíž pomocí bylo vytvořeno co nejrealističtějšího prostředí, složitou jevištní techniku, množství vizuálních a pyrotechnických efektů. Na jevišti se vznášeli lidé i zvířata, obrovské lodě při zemětřesení... Divadlo bylo nezapomenutelnou podívanou.

²⁷ Podle ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 12.

²⁸ ŠTURC, L. *Z dějin divadla ve Znojmě*. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2000, s. 5.

²⁹ Ibidem, s. 5.

³⁰ Ibidem, s. 5.

³¹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Československá vlastivěda díl IX*. Praha: Horizont, 1979, s. 37.

³² PLEŠKA, M. *Jezuitské divadlo v Čechách. Divadlo v systému jezuitského školství během působení řádu v Čechách*. Tvořivá dramatika, 2003, roč. XIV, č. 3, s. 1.

³³ Podle KOLEKTIV AUTORŮ. *Československá vlastivěda díl IX*. Praha: Horizont, 1979, s. 38.

„Zrušením řádů a školskou reformou vedenou Marií Terezií a Josefem II. končí velká epocha školského divadla, které daleko překročilo hranice škol.“³⁴

O dalším vývoji divadelnictví ve Znojmě nejsou žádné podrobné zprávy, kromě té, která informuje, že *„...v roce 1728 byly v Louce uváděny komedie za přítomnosti šlechty.“³⁵*

2.4. Osvícenství – naše „Staré divadlo“

Osvícenství, které nastupuje po baroku, charakterizuje vládu Marie Terezie (1740), která usedá na trůn Habsburků jako jediná žena v dějinách rodu. Její absolutistický způsob vlády, kdy slovo panovníka či císaře je zákon, přejímá později i její syn Josef II. Marie Terezie reformovala všechny oblasti veřejného života: zavedla povinnou školní docházku a tím zdokonalila síť škol, učilišť a univerzit. Centralizací, tedy vedením státu z jednoho centra, v našem případě Vídni, zavedla na úřadech jednotný jazyk a to němčinu. Čeština se však zcela nevytrácí, neboť poddaný lid mezi sebou stále hovoří česky. Císař Josef II. chce pomoci prostému lidu, *„tolerančním patentem ruší výsadní postavení katolické církve v zemi a toleruje evangelická náboženství. Skončilo období rekatolizace, víra se stala soukromou záležitostí člověka, potomci náboženských exulantů se mohli vrátit do vlasti.“³⁶* A druhým patentem ruší nevolnictví, ale i kláštery, které nesloužily k výuce mládeže či pomoci nemocným. Zrušené kláštery přeměnil na nemocnice, lazarety, kasárna. Domníval se, že touto přeměnou prospějí státu mnohem více.

Ve Znojmě, které bylo součástí rakouské monarchie, sílí německy mluvící obyvatelstvo a hledá prostor pro uvádění svých her pro veřejnost. Tuto situaci vyřeší dekret Josefa II., který roku 1782 zrušil ve městě klášter sv. Kláry. Magistrát města na nátlak německého obyvatelstva uznal, že kaple sv. Bernarda, nacházející se

³⁴ PLEŠKA, M. *Jezuitské divadlo v Čechách. Divadlo v systému jezuitského školství během působení řádu v Čechách*. Tvořivá dramatika, 2003, roč. XIV, č. 3, s. 4.

³⁵ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 14.

³⁶ KOHOUTKOVÁ, H. *Dějepis na dlani*. Olomouc: Rubico, 2005, s. 125.

v tomto zrušeném klášteře, by mohla sloužit k realizaci divadelních produkcí.³⁷
„První představení v novém divadle se konalo 12. prosince 1784, k provozu jej převzal ředitel Georg Schussleitner, jehož divadelní společnost ve Znojmě působila od r. 1780.“³⁸

Staré divadlo, jak se mu tehdy přezdívalo, bylo prostorné a skýtalo mnoho místa pro diváky. Ovšem s útulností a vybavením divadla to bylo již horší. Nepohodlné židle a promrzlý sál mnoho spokojenosti návštěvníkům divadelních představení neposkytoval. Ani jeviště a scénické vybavení nebylo na vysoké úrovni. Přesto se zde hrálo téměř denně. Kromě činohry a opery především operety nejen kočovných společností, ale i místního divadelního souboru. **Jediným jazykem, který zde zněl, byla němčina.** S přebudováním kaple v divadlo vložilo město do této přestavby nemalé finance, které doufalo, že získá v krátkém čase zpět, ale nastalo se tak. Budova chátrala a magistrát města již nechtěl vkládat finanční prostředky. Z těchto důvodů byla zřízena akciová společnost, za účelem získání finanční sbírky na opravy. Z této finanční podpory, pak byly provedeny v roce 1823 nejnutnější opravy a k budově byl přistavěn redutní sál a hostinec, přesto nadále *„mohli Znojmenští i v dalších desetiletích závidět větším městům honosnější a pohodlnější divadelní budovu.“³⁹*

2.5. Revoluční rok 1848

V roce 1848 je celá Evropa zasažena revoluční vlnou – Francie, Itálie, Německo, Rakousko – všude tam se šíří průmyslová revoluce. Obyvatelé touží po občanské svobodě, ústavním systému a demokracii. Tento rok byl rokem proměn ve vedení evropských států, kdy byla absolutistická monarchie nahrazována konstituční (ústavní) monarchií. Panovníci se nevzdávali svého postavení dobrovolně, ale z důvodu revoluce, kterou vedl nespokojený poddaný lid. Výsledkem povstání bylo přijetí ústavy v prosinci 1867, která platila až do konce

³⁷ Podle ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 14.

³⁸ ŠTURC, L. *Z dějin divadla ve Znojmě*, Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2000, s. 6.

³⁹ Ibidem, s. 2.

habsburské monarchie, tedy do roku 1918. Tato ústava obsahovala základní soubor práv a svobod, který lidu zaručoval lepší podmínky pro život. Lidé se byli rovni před zákonem, mohli se volně pohybovat, skončilo poddanství, mj. mohli také zakládat spolky a sdružovat se v nich. *„Ústava byla tedy velmi liberální, přesto však neuspokojila slovanské obyvatelstvo, které očekávalo federalizaci říše.“*⁴⁰

Porevoluční změny nebyly pro Znojmo nikterak zásadní, i když přišly o něco později než v jiných částech země. Česká menšina věřila ve svobodnější život, vznikají nové instituce a výstavby nových částí měst. Magistrát Znojma i jeho obyvatelstvo začíná realizovat výstavbu nových budov, např. budovu krajského soudu, městského archivu, nové školy, muzea a nové železnice. Vzrůstá i pocit vlastenectví projevující se větším zájmem o divadlo. Stále převládají německé divadelní produkce, ale první úspěchy s českými kočujícími společnostmi zaznamenává nejen Praha, ale i Brno. *„Začíná se hrát i české ochotnické divadlo.“*⁴¹

Stav staré divadelní budovy je natolik špatný, že město již nechce finančně přispívat na další opravy. Návštěvnost představení byla velmi špatná. O tom svědčí i fakt, že divadelní sezóna 1891-1892 byla ukončena již před vánocemi.⁴² *„Teprve po tragických požárech několika divadelních budov monarchie rozhodl magistrát počátkem roku 1892 budovu starého divadla zavřít, ...stavba pak byla v roce 1893 zbourána. Až do vystavění nového divadla se hrálo v zahradním salonku hostince U zlatého kříže“*⁴³ *„...a v Bürgervereinhausu (dnešní České spořitelně).“*⁴⁴

2.6. Konečně „Nové divadlo“

Myšlenkou vybudovat nové divadlo, které by odpovídalo naturelu města a bylo zároveň vyhovující po stránce divadelní, se zabývala rada města od roku 1893. Nebyl to však nikterak jednoduchý úkol. Podle stavebního řádu, který platil

⁴⁰ KOHOUTKOVÁ, H. *Dějepis na dlani*. Olomouc: Rubico, 2005, s. 160-161.

⁴¹ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 16.

⁴² Ibidem, s. 16.

⁴³ ŠTURC, L. *Z dějin divadla ve Znojmě*, Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2000, s. 7.

⁴⁴ ŠTURC, L. *Městské divadlo ve Znojmě 1900-2000*. Znojmo: Městská knihovna Znojmo, 2000. s. 2.

pro Dolní Rakousko, kam Morava spadala, **musela být budova divadla umístěna na takové místo, které bude umožňovat volný přístup ze všech stran.**⁴⁵ A tak výběr místa trval velmi dlouho. Některé vybrané lokality vyvolaly vlnu protestu u obyvatel, a to především myšlenka zbourání jezuitské koleje a uvolnění tak prostoru pro novou stavbu. Z tohoto důvodu byl zamítnut plán stavět v historickém centru města. Celé jednání uspíšil až havarijní stav budovy, která byla roku 1891 uzavřena a následně zbourána. Pro výstavbu nového divadla byl městskou radou vybrán **projekt německého architekta Alexandra Grafa**. Divadelní budova byla navržena jako miniatura vídeňského divadla „Ronacher“, které architekt Graf rovněž projektoval. *„Se stavbou bylo ihned započato, do konce roku 1899 byla pod střechou a začátkem září 1900 byla včetně zařízení dokončena.“*⁴⁶ Nové divadlo, tedy jeho budova, bylo uvedeno do provozu německou divadelní hrou **Zwei glückliche Tage**. Mezi velmi často střídající se ředitelé nového divadla, patřily i významné osobnosti, např.: **Johan Hugo Gratzer** tvořící pod pseudonym Treu, ředitel moravského kočovného divadla. V divadelní sezoně 1873-1874 zde působil **Martinus**, bývalý režisér Stampfertheatr ve Vídni a v roce 1898 **Max Sonnenthal**, který byl synovcem herce Sonnenthala z Burgtheatru.⁴⁷

Tímto však „boj“ mezi českým a německým divadlem ve Znojmě nekončí. Neboť budova nového divadla byla po více než dvacet let určena především německy hranému divadlu.

2.7. Počátky českého divadla – založení Besedy Znojemské

Město Znojmo, založené na rakouské hranici, bojovalo s přílivem německých obyvatel od 13. století. Po Bílé hoře se měšťanstvo přeměňuje na obyvatelstvo s německým jazykem, který se díky Marii Terezii stává jazykem úředním. Čeština přežívá jen zásluhou chudší vrstvy, které mezi sebou mluví česky. Národní uvědomění a sebevědomí u české menšiny sílí. *„...To se projeвило navenek*

⁴⁵ Podle ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 17.

⁴⁶ Ibidem, s. 18.

⁴⁷ Podle ŠTURC, L. *Z dějin divadla ve Znojmě*, Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2000, s. 8.

*zřizováním pěveckých, čtenářských a tělovýchovných spolků-nejdříve pochopitelně v Praze, pak na českém a konečně i moravském venkově.*⁴⁸

Místní boj mezi českým a německým obyvatelstvem vyvrcholil roku 1869 podáním žádosti německého spolku na městskou radu, aby byl Znojmu odebrán titul královské město, které mu v roce 1226 udělil Přemysl Otakar I. Městská rada, složená převážně z německých občanů žádost přijala, a i když byl proti tomuto rozhodnutí z české strany vznesen protest, byl tento titul městu odebrán. Nesnášenlivost dvou národů, sílila především tlakem ze strany Němců, kteří spravovali všechny důležité úřednické instituce. A tak pro posílení národního vědomí založila česká strana **v roce 1870 samostatné české středisko – Besedu Znojenskou**. Podle stanov mělo jít o „...*spolek určený ku vzdělávání se úduv čtením knih a časopisů, zábava předčítáním, deklamováním, hudbou, tancem, dovolenými hrami, hraním divadelních kusů....*“⁴⁹ Hlavním mluvčím za českou menšinu a později i prvním ředitelem Besedy Znojenské byl právník **Jan Vlk**. Jak již bylo zmíněno, za hlavní cíl si Beseda Znojenská předsevzala posílit českého ducha u obyvatel utlačovaných německou většinou. Bylo jasné, že pro rozvoj a posílení českého jazyka bude divadlo tou správnou volbou. A tak po zbudování přenosného jeviště mohlo být v roce 1870 uspořádáno **první české divadelní představení**. Odehrány byly jednoaktovky **Výplatní daň** od Augustina Kotzebua a **Černý Petr** od Götnera. „*Divadlo bylo chloubou Besedy a ochotnický divadelní soubor měl dlouho ve Znojmě vůdčí postavení.*“⁵⁰ Základ repertoáru tvořily veselohry, překládané hry, občas i čeští autoři jako Václav Kliment Klicpera, Jan Nepomuk Štěpánek či Josef Kajetán Tyl. Na příkaz magistrátu města musel být na plakátech uváděn text, že divadelní představení je určeno pouze pro členy a jejich hosty, ale většinou se na ně dostal každý, kdo o divadelní kus jevil zájem. Díky tomu se posilovalo národní vědomí a český duch sílil. V roce 1881 se Beseda Znojenská stěhuje do nově postavené budovy, ve které zahajuje svou činnost 19. března 1882 jednoaktovkami **Přezdívký** a **Doktor Žvanil**. V repertoáru se již častěji objevují hry Josefa Kajetána Tyla, Václava Klimenta Klicpery a jiných obrozenců.

⁴⁸ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 23.

⁴⁹ Ibidem, s. 25.

⁵⁰ BLAHA, J. *Znojenské Beseda*. Znojmo: Znojenská Beseda, 2005, s. 13.

Pod střechou Besedy se sešlo hned několik spolků. Prvním byla **Vzájemná záložna**, která pomáhala s financováním Besedy. Druhým spolkem byl **Sokol**, jehož sídlem se stala budova Besedy, kde byla v prostorách sklepení zbudována tělocvična. I když je Sokol známý především aktivitami tělovýchovnými, jeho náplní byl i zpěv, přednášky „...a v neposlední řadě jeho členové s povolením Besedy Znojemské organizovali i divadelní představení v jejím štukovém sále.“⁵¹ **Sokol** však v roce 1924 nechává postavit novou tělocvičnu, opouští budovu Besedy a věnuje se již jen sportovním aktivitám. Třetí spolek působící na půdě Besedy Znojemské byl **Řemeslnický spolek**, založený v roce 1882, který vznikl jako reakce na uzavřenost Besedy. Spolek si kladl za cíl „...nabídnout řemeslníkům kulturní a společenské akce a také vzdělání. I v tomto případě byla jako sídlo spolku vybrána besední budova.“⁵² Soužití těchto spolků pod jednou střechou působilo neustále rozepře, neboť Beseda nechtěla propůjčovat prostor štukového sálu k divadelním představením. Tato nevraživost ze strany Besedy byla nejen z důvodů finančních, ale i prestižních. Divadelní představení byla nadšenými diváky hojně navštěvována. To sebou přinášelo i dobré finanční výnosy, o které se mezi sebou spolky dělily. Za zmínku stojí, že i když byly pro spolky tyto finanční zisky důležité, sociálně slabým rodinám s dětmi nabízely lístky na představení zdarma. **O znovuoobnovení kulturního přínosu a národního vědomí se do paměti znojemského obyvatelstva nesmazatelně zapsal její zakladatel Jan Vlk**, který 31. července 1896 ve věku sedmdesáti čtyř let umírá.

V letech 1898-1911 pracuje Beseda Znojemská pod režijním vedením **Ladislava Šány**. Toto období patří k jednomu z nejúspěšnějších v české divadelní činnosti. I když se jednalo spíše o divadlo vlastenecké než profesionální, jeho hlavní úkol spočíval v existenci vedle oficiálního divadla německého, které mohlo působit v budově městského divadla, kam se Češi dostali až po osvobození Znojma v roce 1919. Cíle, které Beseda Znojemská úspěšně plnila, přerušila 1. světová válka.

⁵¹ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 14.

⁵² ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 15.

„V průběhu války se hrála převážně dětská představení a divadlo se stalo nejvýznamnějším zdrojem financování spolkové činnosti...“⁵³ Rokem 1917 opět přebírá do svých rukou Beseda kulturní oživení města, neboť rakousko-uherská monarchie je na ústupu. Pořádá společenské akce k povzbuzení národního citění a pocitu vítězství nad německými vojsky. „Nikoli náhodou se budova Besedy stala středem akcí, které směřovaly k osvobození města a kraje.“⁵⁴ Oslavy, které se konaly na počest osvobození a vyhlášení Československé republiky, zapojily do kulturního dění celé město. Do čela **Besedy** byl postaven její bývalý ředitel **JUDr. Vilém Veleba**. Dalším důvodem k oslavám bylo **otevření městského divadla českému jazyku**. První české představení zde odehrála brněnská Jeřábkova divadelní společnost. Také vedení divadla přebírá **první český ředitel Alfréd Krafft**. Český ochotnický soubor tedy mohl konečně vstoupit do městského divadla. Režie se ujal Max Lederer a nacvičil během pár týdnů se souborem Štolbův **Románek na horách**. V divadle pořádají své akce české spolky i čeští ochotníci, kteří „...realizovali za padesát let činnosti spolku 224 představení, uvedli téměř 200 rozličných her. Představa, že v některých letech připravili v sezoně každý měsíc novou premiéru, zdá se dnes až neskutečná.“⁵⁵

2.8. Divadlo mezi dvěma světovými válkami

Válka zničila iluze o stabilitě a hodnotách předválečného světa a nutila přemýšlet jinak o řadě problémů – včetně existence českého národa.⁵⁶ 28. října 1918 je vyhlášena První republika. Se vznikem nového Československého státu se do Znojma stěhuje mnoho nového obyvatelstva a je třeba rozvíjet kulturní život města. Veškeré kulturní dění se soustředí v Besedě.

⁵³ ŠTURC, L. *Z dějin divadla ve Znojmě*, Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2000, s. 11.

⁵⁴ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 38-39.

⁵⁵ Ibidem, s. 40.

⁵⁶ Srov. CÍSAŘ, J. *Přehled dějin českého divadla*. Praha: Akademie múzických umění, 2006, s. 203.

Od roku 1920 má na starosti obsazování divadelního programu zastupitelstvo města. Začal platit list Obecního úřadu města Znojma, který určoval podmínky pro možnost vystupování souborů. „*Divadelní sezóna byla rozdělena na českou a německou. Kdy česká představení se hrála v pondělí, v pátek a také patnáct dní před a po vánočních svátcích.*“⁵⁷ Divadlo tedy i nadále nemělo svůj vlastní soubor a o divadelní zážitky se dělilo s německými ochotnickými společnostmi.

Starosta **JUDr. Josef Mareš** vyřkl v roce 1920 prosbu, která směřovala ke všem schopným ochotníkům, k sjednocení a **založení jednoho společného spolku**. Tato výzva byla velmi vítána a 14. března 1921 je „...*ustanoven nový samostatný Spolek divadelních ochotníků ve Znojmě. Vstoupili do něho členové ochotnického kroužku Besedy Znojenské i se svými režiséry a další zájemci, nikoli však členové spolku DTJ (dělnická tělovýchovná jednota) a Orla.*“⁵⁸ Radnice chtěla zcela využít kapacitu divadla, které ji nyní patřilo, proto najala **Burdovu divadelní společnost**. Divadelní společnost byla přijata s velkým úspěchem a přestavení jarní sezóny byly vyprodány. Letní sezóna již takový úspěch neměla a bylo třeba do repertoáru začlenit i jiné české společnosti, které doplňovaly německý repertoár. Ten většinou pro malou návštěvnost zkrachoval. Mezi dojíždějící společnosti patřily divadla z Jihlavy, Vídně a Brna. Ze stálých divadel hostovali ve Znojmě herci z Českých Budějovic, Brna a Olomouce. Vedle Burdovy společnosti zde hostovala společnost Alferiho, Markova, Lacinova a další, které v repertoáru upřednostňovaly naše i světové autory dramát, komedií, operet a her se zpěvy, které byly zvláště oblíbené.

Rokem 1927 končí němečtí divadelníci pravidelné sezóny, protože o ně obyvatelstvo nejvíce zájem. Hráli tedy jen příležitostně. To vše změnilo vytvoření protektorátu Čechy a Morava v březnu 1939. Od té doby naše země zcela podléhala německé okupační vládě.

Poslední české představení, které bylo v městském divadle odehráno 22. března 1938 brněnskou činohrou, byla Čapkova **Matka**. Po té je divadlo v letech

⁵⁷ ŠTURC, L. *Zpráva o městském divadle ve Znojmě*, Městská knihovna Znojmo, 2000, s. 18.

⁵⁸ Ibidem, s. 43.

1938-1939 z důvodu rekonstrukce uzavřeno. Další kulturní činnost ve Znojmě je pozastavena a později zcela zakázána. Od září 1944 byla divadla uzavřena, neboť německé okupační úřady nepovažovaly divadlo za adekvátní zábavu. Zaměstnanci divadel byli přemístěni na výrobu do továren. České spolky jsou likvidovány a nepracují. Tento stav trvá do 8. května 1945, kdy bylo osvobozeno Československo.

„V průběhu nacistické okupace sehrávalo ochotnické divadlo důležitou roli v boji o uchování národní identity. Z odporu k režimu projevíly soubory větší životaschopnost než kdy předtím a zaznamenaly příliv zejména mladých členů.“⁵⁹

2.9. Z meziválečného života divadelních spolků ve Znojmě

Spolky, které ve městě Znojmě fungovaly, svým repertoárem návštěvníky příliš neuspokojovaly. Ani tolik žádaný **Spolek divadelních ochotníků**, který za rok svého působení neuvedl jedinou inscenaci, i když disponoval šesti režiséry. Proto je v listopadu na výzvu ředitele školy Karla Kampfa založen **Dramatický odbor Sokola**. Vedle něj fungoval také založený soubor při politické straně sociálně demokratické s názvem **Jaro** a také soubor **Dělnická tělovýchovná jednota**. V roce 1924 byl založen další politicky vedený divadelní spolek strany sociálně demokratické **Dělnická akademie**. Do jejího čela byl pověřen ředitel **František Golhamer**. Činnost spolku spočívala v přednáškách s politickým zaměřením. Do roku 1929 však nevykazovala žádnou divadelní činnost. S příchodem **Karla Kovaříka** se vše mění. Dělnickou akademii přejmenovává na spolek **Lidové divadlo - soubor dělnických divadelních ochotníků**. Hlavním cílem spolku bylo „...uvádění her význačných světových i českých pokrokových dramatiků.“⁶⁰ Konkurenčním rivalem **Lidového divadla** se stává pod vedením Ing. Peřiny **Dělnická akademie**. Ta je sestavena ze zbývajících členů původního spolku. Přes všechny nemalé úspěchy u diváků, soubor **Lidové divadlo** v roce 1934 svou činnost ukončuje, stejně tak i **Dělnická akademie**. Poté již kulturní zázemí poskytuje jen pěvecký spolek **Jaro** se svými

⁵⁹ PAVLOVSKÝ, P. *Základní pojmy divadla*. Praha: Nakladatelství Libri, 2004, s. 20.

⁶⁰ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 53.

veselohrami. V porovnání činností těchto dvou rivalů byla souboru **Lidové divadlo** přiznána „...serióznost v plnění vytýčeného cíle dělat lidové divadlo.“⁶¹ **Dělnická akademie** pracovala především na vnějším principu, kdy ve světových dramatech, kterými chtěla ohromit publikum a přecenila své síly. Na rozdíl od souboru **Lidového divadla**, které stavělo na „ ... základě znalostí podmínek a schopností souboru.“⁶²

Pro úplnost informací o činnosti vzniklých spolků ve Znojmě, doplňuji další spolky, které na území města Znojma vykazovaly činnost, a zmiňuje se o nich ve své diplomové práci i Libuše Zbořilová.

Divadelní spolek Orla vykazoval od svého vzniku, 1921 do roku 1938, aktivní činnost. Každý rok odehrál nejméně pět premiér. Spolek patřil pod Československou stranu lidovou, která tímto sjednotila všechny katolické spolky ve Znojmě, kterých bylo šest. Práce spolku však byla hodnocena jako nevýrazná a v přínosu kultury nepřilíš obohacující.

Dramatický odbor Sokola vznikl 29. listopadu 1926 a nebyl spolkem novým. Jednalo se jen o jednotný název, neboť jeho členové hrávali pod různými názvy: Sokolské divadlo, Zábavní výbor Sokola, Divadelní kroužek Sokola. Vedoucím odboru Sokola se stal **Karel Kopečný**, major četnictva. Nový způsob práce, který do souboru Kopečný zavedl, sebou přinesl nejen mnoho mladých dobrých herců, ale i nové scénické zpracování a to ve spojení se jménem výtvarníka a režiséra Eduarda Krejčího. Spoluprací těchto dvou významných osobností se vytvářelo nové moderní divadlo. „...nešlo už o záchranu českého člověka, ale o vytváření českého sebevědomí a o vyrovnání kulturního života českého a německého. Národnostní boj se přenesl na kulturní pole.“⁶³ Soubor díky dobrým finančním prostředkům vybavil divadlo. Vydával i vlastní časopis s názvem **Mezitaktí - informační bulletin pro diváky**. „Uměleckou úroveň zařadil se odbor mezi nejpřednější v konkurenci s dalšími znojemskými divadelními soubory. Dokládají to zprávy a kritiky jednotlivých premiér a repríz, uváděné pravidelně v tisku (v *Dělnických listech*, *Moravském jihu*,

⁶¹ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 56.

⁶² Ibidem, s. 56.

⁶³ Ibidem, s. 58.

*Znojmsku a Znojmském venkově). Činnost Sokola přiměla místní kritiky, aby se daleko více zajímali o život v divadle, ...*⁶⁴

Tento úspěch opět vyvolal myšlenku na nové, lépe vybavené divadlo. Zůstalo však jen u snu. Divadlu nastávají zlé časy. Finanční situace města je špatná a není možné zvát další české společnosti. I němečtí ochotníci řešili krizi kopírováním českého repertoáru v německém jazyce. **Dramatický odbor Sokola** svou činnost 9. dubna 1938 končí. Město obsazují Hitlerovská vojska a major Kopečný musí nastoupit do vojenské služby v pohraničí.

Svaz československých rotmistrů vedené Josefem Kettnerem. Repertoár tvořily veselohry. Bližší informace o činnosti a životě spolku nejsou zapsány.

Národní jednota a Jednota divadelních ochotníků, zvaná Hanákovci oba spolky vznikly na podporu českých škol proti poněmčování. Herce si půjčovali z jiných ochotnických společností a lidový repertoár sloužil především k pobavení publika.

Spolek českých divadelních ochotníků vedl učitel František Kadrnoška. Více informací o činnosti spolku nebylo zaznamenáno.

Kruh přátel umění snaha o opozici, která doposud tvořila znojmskou kulturu.⁶⁵

*„Za období dvaceti let přispěly jednotlivé ochotnické spolky - každý po svém - kulturnímu životu města, stejně jako zvané kočovné společnosti a soubory stálých divadel. Pestrý repertoár, ve kterém převládaly hudební komedie, hry se zpěvy a operety vynesly Znojmu přívlastek Město operet.“*⁶⁶

⁶⁴ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 61.

⁶⁵ Pro úplnost záznamu, zde uvádím také některé soubory, které vznikly až po 2. světové válce: **Divadelní soubor při nemocnici ve Znojmě** (OÚNZ), uváděl hry pro děti. **Dramatický soubor Domu osvěty ve Znojmě**, který pořádal spíše kulturní brigády na vesnicích, činnost trvala od roku 1957 do roku 1959, kromě stálých členů vypomáhali členové souboru z Motorpalu. Další soubory konkrétní činnost nepopisují: Divadelní soubor Motorpal, Rudý koutek Pramene Znojmo, Rudý koutek Státní banky, Německý divadelní spolek při Okresním stavebním podniku, Dramatický koutek při Revolučním koutku OÚNZ Znojmo, Divadelní odbor Posádkového domu.

⁶⁶ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 65.

2.10. Znojenské divadlo po 2. světové válce – Spolek divadelních ochotníků „Tyl“

Po 2. světové válce, zažívá amatérské divadlo řadu změn. V příhraničních oblastech se od června 1945 snaží divadelníci o obnovu tradičních spolků, které buď v průběhu války utichly, nebo zcela zanikly. Vznikaly i soubory nové, ale „...odrážel se v nich neklid daný změněnou společenskou i politickou situací.“⁶⁷

I město Znojmo se vrací zpět ke svému životu. Divadlo, které bylo následkem bombardování zničeno a později opět uvedeno do provozu, získává název Městské divadlo. Kromě hostujících společností zde účinkují i místní ochotnické soubory. **Soubor Socialistické akademie**, který se stal pokračovatelem Dělnické akademie a **Spolek divadelních ochotníků „Tyl“ ve Znojmě**, který byl založen 28. července 1945. Vedením je pověřen **František Kašpárek** a s tímto ochotnickým spolkem, navazuje na tradici předválečných divadelníků Dramatického odboru Sokola. První divadelní představení odehrané v Městském divadle, byla Šamberova hra **J. K. Tyl**. Základ repertoáru tvořily dramata českých i světových autorů, veselohry a hry pro děti. Po Kašpárkově smrti (1950) se režie ujímá **Josef Lebloch**, který již dříve režíroval hry pro děti. Tímto končí dobrá éra tohoto souboru.

Po únoru 1948 dochází k velké reorganizaci amatérského divadla. Přijetím tzv. soběslavského plánu, se mění organizační struktura divadelnictví. „*Politická moc se snažila vymanit soubory ze spolkové uzavřenosti a vytvořit novou, lehce kontrolovatelnou divadelní základnu s novými zřizovateli.*“⁶⁸ ÚMDOČ⁶⁹ zaniká a soubory tak ztrácí právní subjektivitu a nárok na hospodaření se svým majetkem. Jejich další existence je možná, stanou-li se součástí „... *některé organizace Národní fronty nebo jiné socialistické organizace.*“⁷⁰ Jejich dramaturgie byla předepisována a

⁶⁷ PAVLOVSKÝ, P. *Základní pojmy divadla*. Praha: Nakladatelství Libri, 2004, s. 21.

⁶⁸ PŠENIČKOVÁ, R. *Amatérské divadlo na Kouřimsku*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2009, s. 10.

⁶⁹ ÚMDOČ – Ústřední matice divadelních ochotníků československých.

⁷⁰ PAVLOVSKÝ, P. *Základní pojmy divadla*. Praha: Nakladatelství Libri, 2004, s. 21.

přísně kontrolována.⁷¹ Základem repertoáru se staly hry politicky ideologické a prověřované komunistickým režimem.

Tak tedy v roce 1951 došlo k reorganizaci souboru, který kromě nových idejí získává i nový název **Divadelní odbor Tyl ZK ROH svazu peněžních a pojišťovacích zaměstnanců ve Znojmě**. O rok později přichází reorganizace a soubor spadá pod Státní banku Československou. Původní sbor se rozpadl a členové přecházeli do dalších, nově vznikajících souborů, které pracovaly pod hlavičkami zřizovacích podniků. „**Tyl**“ za své třináctileté působení odehrál mnoho hodnotných představení a jeho význam tkví především v představeních pro děti a mládež. Poslední inscenací na jevišti „**odboru Tyl**“ byl v roce 1958 Tylův **Strakonický dudák**. Cíl **Divadelního odboru Tyl ZK ROH**⁷², který od počátku naplňoval, byl „...soustředit do divadla všechny ty, kdož mají divadlo rádi - ať již herce či diváky. Pro jejich získání a udržení zájmu však nešel cestou podbízení lacinými a lehkými hrami. Jeho inscenace přilákaly do divadla velký počet diváků a dovedly je udržet.“⁷³

I když byla snaha sjednotit všechny ochotníky v jeden spolek, o slovo se hlásí dva předválečné odbory a to **Lidové divadlo** a **Dělnická akademie**. 1. ledna 1945 vzniká společný divadelní soubor s názvem **Dělnická akademie Československé sociálně demokratické Znojmo**. V únoru 1947 je tedy odehráno první divadelní premiéra, a to hra B. Rajské **Zelené království**. V roce 1948 **Dělnická akademie Československé sociálně demokratické Znojmo** změnila svůj název na **Dramatický odbor socialistické akademie ve Znojmě**. Základem repertoáru se staly hry sovětských autorů, česká klasika, ale především hry sloužící k propagaci komunistických idejí a myšlenek. Z kroniky se dovídáme, že první odehranou pohádkou pro děti byla pohádka Josefa Živníčka **Přístav bezpečný je srdce matky**.⁷⁴

Režisér souboru **Josef Krutský** si ve své práci kladl za cíl, reagovat na politické dění v zemi. Nevěnoval však přípravě divadelních představení mnoho času a práce souboru tak byla shledána jako nekvalitní.

⁷¹ PŠENÍČKOVÁ, R. *Amatérské divadlo na Kouřimsku*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2009, s. 10.

⁷² ZK ROH – Závodní klub Revolučního odborového hnutí.

⁷³ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 76.

⁷⁴ Podle VALÁŠEK, J. *Kronika divadelního odboru R.K. Motorpal n.p.* Znojmo, 1954, s. 15.

„Při reorganizaci odborů a zrušení spolkového zákona v roce 1951 našel soubor nového zřizovatele při závodním klubu **ROH Služba veřejnosti**, u kterého setrval do roku 1953.“⁷⁵ Nový název odboru tedy zněl **Dramatický odbor Závodního klubu ROH Služba veřejnosti**. Ke spolupráci na režii je přizván **JUDr. Arnošt Stritzko**. Tento nový režisér se stal pro soubor velkým přínosem. Při obsazování her zavedl dva herce na jednu roli. Mělo to hned několik výhod. Při nácviu her se „...*herec mohl kriticky sledovat výkon svého dvojníka, byla podtržena zdravá soutěživost a potlačen pocit primadonství či nepostradatelnosti.*“⁷⁶ Soubor tak mohl pracovat na více hrách současně. Vážil si práce ochotníků, kteří svůj volný čas věnovali divadlu, a proto jim vycházel co nejvíce vstříc. V roce 1955 přešel soubor pod Rudý koutek závodu Motorpal. Poslední název tedy zněl **Divadelní odbor R. K. Motorpal n. p. ve Znojmě**.

Tak jako **Divadelní odbor R.K. Motorpal**, i „**Tyl**“ sklízeli úspěchy u obecnstva. „*Mezi oběma soubory probíhal pochopitelně konkurenční boj, který však měl za následek úměrné zvyšování úrovně obou těles.*“⁷⁷ Režiséři obou souborů Josef Lebloch a Arnošt Stritzko byli v přátelském kontaktu a častokrát spolu konzultovali chystané hry. „*Oba se stali představiteli divadelního života města Znojma, společně zajížděli k ochotnickým souborům v okrese s radou a pomocí, pracovali v okresním poradním sboru pro divadlo při Okresním domě Osvěty ve Znojmě.*“⁷⁸

Kultura ve Znojmě začíná upadat a není nikdo, kdo by tento stav změnil. Ochotnické soubory již nevykazují pravidelné divadelní představení. Soubor „**Tyl**“ ukončil svou činnost v roce 1958. Soubor **Motorpalu** stále hraje, ale jen velmi málo. Ostatní divadelní soubory nehrají vůbec. S touto situací není město spokojeno, a proto velmi vítá příchod notáře **JUDr. Františka Paloučka**, schopného kulturního organizátora. Ten svolal znojemské ochotníky „*a pod hlavičkou Městské osvětové Besedy ve Znojmě uvedl hru svého přítele dr. Miroslava Juráka **Pálavský poklad***“

⁷⁵ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 79.

⁷⁶ Ibidem, s. 80.

⁷⁷ Ibidem, s. 82.

⁷⁸ Ibidem, s. 82.

15. 2. 1961.⁷⁹ Bylo třeba obnovit divadelní život ve Znojmě. K tomuto účelu mělo posloužit zřízení profesionálního divadelního souboru. Ovšem náhlou smrtí Paloučka, který nezažil ani premiéru své nastudované hry, tento sen končí.

⁷⁹ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 83.

3. Československá premiéra – „Stálá divadelní scéna“ Jihomoravského divadla

3.1. Amatérský soubor Jihomoravského divadla

Město Znojmo stále touží po profesionálním divadle. Předpoklady pro stálou profesionální scénu mělo. Divadelní prostory v divadle a bývalé Besedě, kde mohlo vzniknout zázemí pro dílny a zkušební prostory, byly nachystané. Znojmo vzalo plně přípravu do svých rukou a ještě před rozhodnutím, byl do čela vznikající instituce postaven správný ředitel **Alois Kašný**. Ten vypsal konkurz na obsazení profesionálního souboru spolu se zázemím: umělecký ředitel, dramaturg, 20 sólistů činohry, výtvarník, nápověda, inspicient, jevištní mistr, osvětlovač, vedoucí dílen stolařské, krejčovské, vlásenkářské, malířské a náborový tajemník. *„Nabídky se jen hrnuly, neboť se rozneslo, že ve Znojmě budou o něco vyšší platy a také byty pro pracovníky divadla.“*⁸⁰ Po uzavření konkurzu měl do jejího čela nastoupit ředitel Těšínského divadla Zdeněk Bittl. Roční příprava ovšem dopadla zcela jinak. Rozhodnutí, které Znojmo obdrželo, mu vzalo veškerou naději na profesionální soubor. *„Není třeba budovat nová profesionální divadla a dosavadní rušit. Dosáhnout tohoto cíle je možno vytvořením takzvaného specializovaného osvětového zařízení stálé scény, která bude plnit základní záměr rozdělení divadelní sítě.“*⁸¹ Vzhledem k tomu, že již předběžná roční příprava na profesionalizaci souboru stála nemalé finanční prostředky, bylo nutné tuto neuspokojující variantu přijmout. *„Ve Znojmě jako prvním městě v republice byla tedy uskutečněna nová možná forma kulturního zařízení, vystihující podmínky a potřeby místa. Tohoto experimentálního řešení využilo v dalších letech několik jiných měst.“*⁸²

1. července 1962 byla ustanovena „Stálá divadelní scéna“ ve Znojmě s novým názvem „Jihomoravské divadlo“. Jako ředitel byl zvolen **Alois Kašný**. *„Dále byl angažován režisér, který plnil zároveň funkci dramaturga, náborář,*

⁸⁰ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 87.

⁸¹ Ibidem, s. 88.

⁸² Ibidem, s. 88.

*administrativní úředník, jevištní personál, uvaděčky a úklidový personál.*⁸³ Základ repertoáru tvořila místní stálá ochotnická scéna, kterou doplňovaly profesionální scény **Horáckého divadla z Jihlavy, Slovácké divadlo z Uherského Hradiště, divadlo Bratří Mrštíků z Brna a Severomoravské divadlo ze Šumperka**. Byly vypsány předplatitelské skupiny pro všechny věkové kategorie. Do tohoto systému předplatitelských skupin byly zařazeny inscenace stálé ochotnické scény, které se staly základem a později už jen doplňkem dramaturgie. *„Odpovědnost a veškeré náklady spojené s nastudováním inscenací neslo vedení divadla.*⁸⁴

Ochotnické divadlo muselo napnout všechny síly, aby v porovnávání s profesionálními představeními u diváků uspělo. **Amatérský soubor Jihomoravského divadla** začal režírovat **František Jambor**, který měl již režijní zkušenosti z divadel v Praze, Uherském Hradišti a Karlových Varech. Úkolů, které před ním vyvstaly, bylo hned několik. Za prvé měl stmelit a sjednotit ochotníky, kteří přišli z různých souborů a vytvořit z nich jednotnou funkční skupinu, za druhé jako dramaturg musel vybírat z her, které bude možné s tímto uměleckým tělesem realizovat, korespondovat s dobou a politickou myšlenkou. *„Významnou složkou činnosti divadla, byla soustavná práce pro dětského diváka, ojedinělá v Jihomoravském kraji, která nebyla okrajovou záležitostí činnosti souboru, ale vážnou a promyšlenou péčí o výchovu budoucího diváka.*⁸⁵

Jako první inscenaci, nastudoval Jambor s **Amatérským souborem Jihomoravského divadla** hru A. N. Arbuzova - **Irkutskou historii** (premiéra 15. prosince 1962. Jambor byl režisérem velmi zkušeným a provedení divadelních her mělo dokonale promyšlenou dramaturgickou linii. Například jedna z inscenací *„...začínala i končila vystoupením jednotlivých postav ze tmy do prudkého světla, aby se tak divákovi představila v plném světle před tím, než vstoupí do děje a po skončení příběhu ve stejné pozici čekali na soud diváka.*⁸⁶ Velkou výzvou pro soubor byla hra polského autora Jerzy Broszkiewicz - **Konec knihy VI.**, která měla premiéru 30. března 1968 a hlavní postavu, mistra Koperníka, ztvárnil tehdy

⁸³ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 89.

⁸⁴ Ibidem, s. 89.

⁸⁵ Ibidem, s. 92.

⁸⁶ Ibidem, s. 97.

nováček v souboru Jiří Čapoun. Hra s náročným filozofickým tématem byla navržena porotou k reprezentaci na Jiráskově Hronově. „*Bouřlivé období roku 1968 však nemělo místo pro dalekosáhlé úvahy o vyslovování pravdy, pro váhavé postoje někdejších lidí.*“⁸⁷ Inscenace byla nazvána „... pokusem o expresionistické divadlo,...“⁸⁸ Jako výrazný herecký talent se začíná projevovat Jiří Čapoun, který zaujal nejen v roli mistra Mikuláše Koperníka ve hře Konec knihy VI., ale i v Gorkého **Měšťácích**. Je jasné, že o tomto velíkánovi, nejen postavou, ale i výrazným hereckým talentem, ještě uslyšíme.

Režisér Jambor zavedením tzv. vnitrosouborových školení pracuje se členy souboru na odstraňování špatné jevištní řeči, neboť tento handicap je jim na přehlídkách často vytýkán. Repertoár souboru tvořily hry předních českých autorů, např. Mahenův **Jánošík**, Tylova **Fidlovačka** či Jiráskova **Lucerna** odehrána k 70. výročí divadla ve Znojmě. Nechyběly ani hry určené převážně dětskému divákovi, **Babička** Boženy Němcové, **Čertovy zlaté vlasy** Gernota Schulze a další.

3.2. Zlatá léta „Stálé scény“

*„Od počátku 70. let usilovaly orgány KSČ i státu dostat znovu pod kontrolu všechny oblasti veřejného života. Tlak se týkal i amatérského divadla, jež si ovšem uchovávalo relativní volnost, i když v souborech nesměla nadále působit řada členů a docházelo k dramaturgickým omezením.“*⁸⁹

V roce 1971 odešli z divadla ředitel **Alois Kašný** i režisér **František Jambor** a do křesla ředitele divadla zasedá dlouholetý spolupracovník souboru **Lubomír Roupec**. Do vedení souboru, po domluvě s Jamborem, nastupuje v roce 1971 **Jiří Čapoun** a o rok později je do této funkce oficiálně jmenován. **Jiří Čapoun** se projevuje nejen jako skvělý herec a režisér, ale i jako autor divadelních her. Jeho prvním režijním počinem byla hra **Láska není pro Martány**, (původní hra Günthera Weisenborna **Dva andělé vystupují**), která se stala také díky vynikajícímu výkonu

⁸⁷ ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, s. 99.

⁸⁸ Ibidem, s. 99.

⁸⁹ PAVLOVSKÝ, P. *Základní pojmy divadla*. Praha: Nakladatelství Libri, 2004, s. 21-22.

hlavní představitelky Marťanky Nu v podání Drahomíry Konvalinové, velmi úspěšnou hrou. Pod jeho rukou ožívá pohádka pro děti **Strakatá komedie** na motivy komedie dell'arte (premiéra 1977), která je u diváků velmi oblíbená a dočká se téměř sté reprízy. Na krajské přehlídce v Gottwaldově získala hlavní cenu Zlaté slunce a cenu Antonína Vorla za scénografii. Za Čapounova působení dochází k omlazení souboru, zkvalitnění dramaturgie, což dokazovaly ocenění z celostátních přehlídek. *„Kromě řady zájezdových představení pořádaných každoročně po republice se v roce 1988 představil české menšině v chorvatském Daruvaru s autorskou pohádkou J. Čapouna Strakatá komedie, která v roce 1989 získala nejvyšší ocenění na celostátní přehlídce her pro děti.“*⁹⁰

Počátek 70. let navazuje na léta šedesátá, *„...jež znamenala jak svou dramaturgickou i žánrovou otevřeností, vrchol poválečného divadelnictví.“*⁹¹ Ochotnickým divadlem je podporovaná potřeba výchovného vzdělávání a působení divadla na děti. Hlavním žánrem se stává **pohádka**. I na scéně Amatérského souboru Jihomoravského divadla ve Znojmě je tomu tak. Základ repertoáru tvoří hlavní večerní hra a jedna pohádka pro děti. Při přípravě představení je paradoxně nejtěžší realizace pohádky. Vzhledem k tomu, že se pro tuto předplatitelskou skupinu odehrávají představení v dopoledním čase, nechtějí zaměstnavatelé pouštět členy souboru v pracovní době hrát. Právě tehdy se projeví um režiséra. Prvořadé je zjistit, kdo bude moci opustit v dopoledních hodinách zaměstnání, teprve pak nastává výběr pohádky.⁹²

Oblíbenost dětských představení si vyžádala další divadelní aktivitu v podobě divadelní přehlídky souborů a her s dětskou tematikou. Vzniká tedy festival divadelních her **Znojemský strom pohádek**. V roce 1978 se uskutečnil první ročník festivalu, *„ojedinělý toho druhu v celé republice.“*⁹³ Festival se konal každý rok, ale vybrat kvalitní soubory nebylo jednoduché. Jak mi prozradil Václav Beran, stávající režisér a jednatel souboru, *„...my jsme s Čapounem poctivě na každé představení jezdili, abychom tam měli dobré soubory. A pak už nebylo z čeho vybírat. Protože*

⁹⁰ ŠTURC, L. *Z dějin divadla ve Znojmě*. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2000, s. 19.

⁹¹ JUST, VI. *Divadlo v totalitním systému - Příběh českého divadla (1945 - 1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Nakladatelství Academia, 2010, s. 113.

⁹² Podle MRVA, V. *Líc a rub ochotnického vavřínu*. I Rovnost. Znojmo, 23. srpna 1988, s. 5.

⁹³ ŠTURC, L. *Zpráva o městském divadle ve Znojmě*, Městská knihovna Znojmo, 2000, s. 39.

každý soubor nedělá novou inscenaci,...A abychom nešli s kvalitou dolů, tak jsme se dohodli, že to bude jednou za dva roky. Až to došlo tak daleko, že když mě vyhodili, tak už to nebude vůbec.“⁹⁴

Režisér **Jiří Čapoun** svým osobitým přístupem spoluutváří bohatý vnitřní život souboru, který se projevuje i do nálady divadelních inscenací. Jejich cílem není jen „hraní divadla“, ale také především stmelování kolektivu. *„Pořádáme třídní soustředění před přípravou každé nové inscenace i akce na ukončení divadelní sezóny...“⁹⁵* Dokonce i v době dovolených se členové pravidelně každé pondělí scházeli. Bylo to z důvodu *„snahy do budoucna oživit tradici divadelních maškarních plesů anebo pokusit se o představení v netradičních prostorách znojmského hradu či nádvoří Domu umění.“⁹⁶* Je třeba podotknout, že tento záměr se Jiřímu Čapounovi v roce 1993 podařil a sklidil velké ovace. Co přimělo režiséra k tomu, že hnal své členy, aby těšili oko diváka i v době zasloužených dovolených? Podle jeho syna Marka to nebyla jen jediná pohnutka, ale hned několik. *„Myslím, že to začalo na tom, že když člověk najde nějaký pěkný text a na kamenné divadlo to není, tak ho chtěl realizovat tímto způsobem. Ono je to jiné hrát na jevišti a na tom dvorečku, kde jsou od vás diváci jeden metr daleko. Takže první inspirace byl ten text. My jsme původně začali hrát dvorečky na nádvoří Domu umění. Tam bylo první představení a to jsou nádherné renesanční dvorečky, které je škoda nevyužít. Ty si o ty představení přímo říkaly. No a dalším bylo to, že sezóna končila v červnu a abychom se neflákali, a něco dělali.“⁹⁷*

Tlak působící na divadelní prostředí formou násilného slučování malých divadel pod velká, především z důvodu nepřetržité kontroly, *„...ve druhé půli tohoto období drtivý byrokratický tlak v různých oblastech veřejného života povolil.“⁹⁸* Jak vnímal atmosféru 80. let Václav Beran, tehdy ještě jako řadový člen souboru a dramaturg Osvětové besedy ve Znojmě? *„Z repertoáru vymizeli povinní Arbuzovové, Pogodinové aj. I když nešlo o žádný divoký převrat v repertoáru, v roce*

⁹⁴ Rozhovor s Václavem Beranem, ze dne 3. srpna 2011, Znojmo, viz příloha č. 3.

⁹⁵ Podle MRVA, V. *Líc a rub ochotnického vavřínu*. In Rovnost. Znojmo, 23. srpna 1988, s. 5.

⁹⁶ Ibidem, s. 5.

⁹⁷ Rozhovor s Markem Čapounem, ze dne 1. srpna 2011, Znojmo, viz příloha č. 4.

⁹⁸ JUST, VI. *Divadlo v totalitním systému - Příběh českého divadla (1945 - 1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Nakladatelství Academia, 2010, s. 114.

1988 jsme si troufli už i na Slawomira Mrożka, který nepatřil zrovna k milovaným autorům socialismu.⁹⁹ Od tohoto autora si vybrali hru **Emigranti**, kde hlavní role ztvárnili Jiří Čapoun a Václav Beran. „K největším kladům inscenace patří nejen to, že soubor sáhl k tak náročné hře, ale především cit režiséra pro udržení napětí a gradování vztahů obou rozporuplných postav (jde o téměř jeden a půl hodiny dlouhý dialog dvou postav)...“¹⁰⁰ Vynikající výkon přivedl soubor v roce 1989 na Jiráskův Hronov.

Záznam v kronice divadelního odboru R.K. Motorpal, která se od roku 1962, kdy vznikla ve Znojmě „Stálá scéna“ Jihomoravské divadlo, přejmenovává současně i se svým nově vzniklým souborem, tedy kronika Amatérského souboru Jihomoravského divadla ve Znojmě, popisující události od roku 1954 uvádí, že ke dni 31. prosinci 1982 se soubor může pyšnit padesáti třemi aktivními členy souboru.¹⁰¹ Tímto zápisem kronika končí a další již na ni plynule nenavazují. Vše, co se ve spolku od této chvíle až do roku 1997, kdy vzniklo **občanské sdružení Divadelní spolek Rotunda**, odehrává, zůstává jen ve vzpomínkách pamětníků. Soubor vydává pro své členy **občasník Harlekýn**. První číslo, vlastně nulté číslo, vyšlo roku 1981 a další následovalo až v roce 1988. Jako občasní redaktori jsou zde podepsáni Jiří Čapoun a Václav Beran. **Harlekýn** obsahuje úvodní dopis, ukázky z tisku o dosažených úspěších souboru, statistiku odehraných představení souboru a jednotlivých herců, malý slovníček pro kandrasy-vzdělávací cyklus. Forma občasníku nebyla ustálená, počet stran se postupně snižoval. Dnes vychází pravidelně každý rok, nikoli však v podobě tištěné, ale elektronické. Hold pokrok je pokrok.

Úspěšnou inscenací konce 80. let, byla hra...**zapomeňte na Hérostrata!** od Grigorije Gorina, která získala ocenění krajského výboru SČSP a tím byla navržena na národní přehlídku do Svitav. Z časopisu Divadelní zápisky z roku 1988 cituji: „*Jiří Čapoun má k dispozici soubor, který dvakrát ročně prověřuje na nelehkých úkolech. Inscenaci vytváří prostřednictvím individualizace jednotlivých postav na oproštěné*

⁹⁹ Písemná korespondence s Václavem Beranem, 10. srpna 2011, Znojmo.

¹⁰⁰ BORŠA, T. *Emigranti na prknech Znojemského divadla*. In Znojemsko. Znojmo, 11. ledna 1989, roč. 29, s. 4.

¹⁰¹ ROUPEC, Fr. *Kronika divadelního odboru R.K. Motorpal n.p.* Znojmo, 1954, s. 228.

scéně, aby co nejvíce vyniklo slovo. Až na nevelké rezervy se znojenskému kolektivu inscenace zdařila.¹⁰²

„Amatérské divadlo po listopadu 1989 opustila řada osobností, které v něm do té doby mnohdy nacházely únikovou aktivitu. Muselo hledat svůj nový smysl a s rozpadem tzv. zřizovatelské sítě řešit i závažné existenční otázky. Přelom století charakterizovala značná aktivita mnoha mladých, proměnlivých a příležitostných divadelních skupin, příznačných autorskou tvorbou...“¹⁰³

I pro znojemský soubor znamenal revoluční rok 1989 mnoho nového. Možnost podnikání, nové pracovní podmínky, to vše znamenalo pro každého otevření nové cesty. Vzhledem k tomu, že práce bylo mnoho a času stále méně, postupně se vytrácejí společné sedánky na chalupě u jednoho z členů souboru, až zcela končí. *„Tíha svobody nás vlastně tak trošku rozdělila, ten únik, které ty akce znamenaly, už najednou nebyl tak nutný. Poslední pracovní vícedenní soustředění jsme pak měli k inscenaci **Komedie o strašidle** v roce 1999 u jedné členky na chalupě. Ta inscenace si to vyžadovala a všichni do toho nakonec šli. Paráda.“¹⁰⁴*

V 90. letech se odehrávalo pro soubor spíše více tragédií než povedených a úsměvných komedií. Revoluční rok 1989 otevřel mnoho nového pro obyvatele Znojma i členy souboru. Svoboda slova a projevu umožnila uvádět hry dosud uzavřené hluboko v šuplíku někdy i trezoru. Dramaturgické možnosti otevřeli divadlo velkému množství návštěvníků. Ke slovu se dostaly hry nejen Slawomira Mrożka, ale i Pavla Kohouta **Ubohý vrah**. Režijní taktovku stále velmi pevně držel v rukou Jiří Čapoun, členy nazývaný „Čáp“ a v jeho těsné blízkosti dramaturg Jihomoravského divadla **Václav Beran**. Tehdy ještě nikdo netušil, jak prozřetelný krok to byl.

Po volbách v roce 1994 nastoupilo nové vedení radnice v čele se starostou Ing. Pavlem Balíkem. Vedení radnice pravidelně navštěvovalo představení souboru a neopomenulo pochválit a povzbudit herce v jejich práci. Toto nadšení však trvalo

¹⁰² ZBOŘILOVÁ, L. *Jihomoravská divadelní soutěž*. In Divadelní zápisky. Brno: 8/88, 1. srpna 1988, s. 1.

¹⁰³ PAVLOVSKÝ, P. *Základní pojmy divadla*. Praha: Nakladatelství Libri, 2004, s. 22.

¹⁰⁴ Písemná korespondence s Václavem Beranem, dne 10. srpna 2011, Znojmo.

velmi krátce. Krokem, který začala radnice v roce 1997 podnikat v rámci fungování souboru, všechny zaskočil a natrvalo zůstal zapsán v životech členů souboru.

Od roku 1962, kdy byla ustanovena ve Znojmě jako první v republice „Stálá scéna“, mělo divadlo amatérský soubor pod profesionálním vedením. Profesionálním vedením byl míněn režisér souboru. Toto místo režiséra bylo tedy placené a uznávané. V roce 1997 však Znojemská Beseda uskutečňuje kroky, které vedou ke zrušení tohoto místa. Důvod, který udává *„Rada města Znojma začala provádět nějaká zvláštní opatření, která vyloženě vedla ke zrušení amatérského souboru. Z koho v radě města to vycházelo, není docela jasné. Fakt je ten, že místostarosta p. O.Mašek prohlásil, že soubor jsou komunistické relikvie, které si radnice pěstovat nebude.“*¹⁰⁵

Z nedostatku komunikace mezi členy souboru a radnicí, se divadelníci vyjadřují k situaci prostřednictvím otevřeného dopisu v místním tisku dne 1. března 1997. Zdůrazňují, že divadlo navazuje na bohatou historickou tradici a zrušení režiséřského místa by znamenalo zrušení celého souboru, který je u diváků velmi oblíbený. *„Zrušení souboru a jeho dlouholeté tradice zvednutím ruky a škrtnutím pera může být jistě otázkou okamžiku, ale z hlediska historie by mohl být tento akt považován za čin nehodný společnosti, jež se chce nazývat kulturní.“*¹⁰⁶ Po vyčerpávajících jednáních, která vypadala pro divadelníky příznivě, byl k 31. srpnu 1997 režisér souboru Jiří Čapoun propuštěn ze zaměstnaneckého poměru ve Znojenské Besedě.

3.3. Divadlo v kožichu

Po roce 1972 většina profesionálních scén stagnuje. Důvodem je snaha státní a politické moci o podrobení amatérského divadla, které by ovlivňovala svou ideologií. Vedle tohoto tlaku však vznikají zajímavé pokusy o alternativní divadelní

¹⁰⁵ KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda, Znojmo, 1997-1999*, s. 1.

¹⁰⁶ KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda, Znojmo, 1997-1999*, s. 1.

tvorbu. Ve Znojmě se tato scéna objevuje, v roce 1977, kdy vzniká **Divadlo v kožichu**, fungující pod záštitou Okresního klubu mládeže. Režisérem a dramaturgem se stává **Václav Beran**, který se společně s **Antonínem Míčkem** podílí na textech a skladbě písní. V souboru se vystříдалo 14 herců, nejúspěšnější hra, která se hrála na jevišti více než rok, s titulem **A přece se točí**. Vzhledem k tomu, že šlo o divadlo alternativní, vybočující z klasických divadelních norem, bylo nuceno v roce 1981 svou činnost ukončit.

3.4. Ďapka - dětský dramatický soubor

Práci s dětmi zasvětil znojemský pedagog Petr Žák svůj život. Po zkušenostech, které nabyl v loutkovém souboru Svět pohádek a později prohloubil v Okresním domě pionýrů a mládeže ve Znojmě, zakládá v roce 1962 **dětský dramatický soubor Ďapka**. V počáteční tvorbě pracovali převážně na loutkových představeních, později fungují jako dramatický recitační soubor. Pravidelně se účastní na národních a krajských přehlídkách v Mělníku, Kaplici či Třebíči. Koncem šedesátých let odchází Petr Žák do Brna. Soubor však činnost nepřerušil a nadále pracuje pod dohledem sestry Petra Žáka. Svým návratem roku 1972 se Žák vrací k vedení Ďapky. Ta se v 80.tých letech rozrůstá o další dětský soubor, který vznikl na ZŠ Dukelská (později ZŠ Vídeňská, dnes JUDr. Josefa Mareše) ve Znojmě, se žáky 7.A třídy, tedy **Áci**. Vzhledem k tomu, že se členové těchto dvou souborů prolínají, ukončují Áci v 90. letech svou činnost.

V roce 1978 zakládá Petr Žák dětský soubor **Ďapka 2.**, pod patronací Okresního domu pionýrů a mládeže a ZŠ Mládeže. Osmdesátá léta jsou pro dětský dramatický soubor Ďapka ve znamení velké aktivity. Společně s V. Bugajevem, který pracoval v Okresním domě pionýrů a mládeže ve Znojmě, pořádají pro členy souboru táborové cesty, díky kterým projíždí celou Českou i Slovenskou republiku a navštíví dokonce NDR. Součástí těchto cest, kterých se mnohdy účastnily i maminky dětí, které vypomáhaly, jako technické zázemí pro děti, bylo kromě poznávání také možnost potěšit diváky odehráním svých dětských představení.

„Členové souboru vystupovali při různých slavnostních příležitostech s recitačními pásmi, ale hlavní činnost byla zaměřena na vlastní pohybovou, recitační a dramatickou výchovu.“¹⁰⁷ Poslední aktivní činnost je zaznamenána v roce 2009, kdy malá skupinka dětí opět s Petrem Žákem, zakládá soubor Ťapka, v pořadí již čtvrtou větev tohoto silně rozrostlého stromu.

Děti, které tíhly svou láskou k divadlu, měly to štěstí, že se našel člověk, který jim prostřednictvím souboru Ťapka, tuto možnost zprostředkoval. Petr Žák nebyl žádným teoretikem. Působil v Amatérském souboru Jihomoravského divadla ve Znojmě, kde také jeho svěřenci měli možnost na scéně Jihomoravského divadla účinkovat. Některé z nich láska k divadlu neopustila a stali se součástí amatérského souboru, který je dnes znám pod jménem DS Rotunda.

¹⁰⁷ ŠTURC, L. *Zpráva o městském divadle ve Znojmě*, Městská knihovna Znojmo, 2000, s. 42.

4. Občanské sdružení Divadelní spolek Rotunda

Záchranou pro amatérský soubor bylo vytvoření občanského sdružení Divadelní spolek Rotunda. Stal se samostatným subjektem, ale spadal pod Znojenskou Besedu, se kterou 19. listopadu 1997 podepsal smlouvu. Divadelníci se zavazovali, že každý rok připraví tři premiéry, z toho jedna bude určena dětem. Mohou využívat bezplatně budovu divadla a její zaměstnance. Pro svou činnost dostanou finanční příspěvek. Na oplátku budou odvádět všechny tržby z představení do pokladny Znojenské Besedy. Seznam zakládajících členů tohoto občanského sdružení tehdy podepsalo čtyřicet aktivních členů souboru.¹⁰⁸

První odehranou divadelní hrou pod hlavičkou Divadelního spolku Rotunda byla 90. premiéra, která se uskutečnila 28. března 1998. Byla to pohádka pro děti **Pasáček vepřů** Karly Voglové, pod režijním vedením Jiřího Čapouna.¹⁰⁹ Jako každý rok v tuto jarní dobu uskutečnili všichni členové výlet na Králův stolec a pak přišla ta nečekaná zpráva. Dne 30. dubna 1998, v den svých 55. narozenin, nečekaně zemřel režisér Jiří Čapoun. Tato zpráva všechny zasáhla, ale především zaskočila.

4.1. Jiří Čapoun – „Tak, vážení, přestaňte kecat a jdeme na jeviště!“

Rozhovory, které jsem měla možnost vyslechnout, i ty, které zde nejsou zaznamenány, popisují Jiřího Čapouna, zvaného „Čáp“, nejen jako vynikajícího režiséra, ale především člověka, který divadlo velmi miloval. Vystudoval pedagogickou školu a vyučoval na základních školách znojenského okresu. Divadlo však pro něj byla větší láska než křída a tabule. Amatérský soubor Jihomoravského divadla začal navštěvovat v roce 1957 a v roce 1972 se stal jejím profesionálním režisérem a dramaturgem. „A přestože se mu skýtala možnost nastoupit do Státního divadla v Brně (jako kulisák, aby mohl studovat při zaměstnání divadelní vědu), zůstal Znojmu věrný.“¹¹⁰ Byl vynikající herec a režisér. Při otázce na osobnost Jiřího

¹⁰⁸ Seznam zakládajících členů Divadelního spolku Rotunda, viz příloha č. 2.

¹⁰⁹ Podle KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda, Znojmo, 1997-1999*, s. 11.

¹¹⁰ MRVA, VI. *Zpráva takzvaně seriózní*. In Znojensko. Znojmo, 19. května 1993, roč. III., s. 12.

Čapouna, bývalá členka souboru Růžena Smutná odpovídá: „...pan Čapoun, to byla velká osobnost a respektovaná. Ze strany mojí a mého manžela, my jsme ho měli hodně rádi. Pro nás to byl pan herec.“¹¹¹ Souboru se pod jeho vedením velmi dařilo. „On hodně uměl, a tím zvedal i ten soubor. Je to o síle a talentu toho režiséra, který chce víc nebo míň“, odpovídá Růžena Smutná, dnes již bývalá členka souboru. Petr Žák, dlouholetý člen souboru a zakladatel dětského dramaticko-recitačního souboru Ťapka, popisoval Jiřího Čapouna jako „...bezesporu nejlepšího režiséra a dramaturga, jakého znojemské divadlo kdy zatím mělo. Divadlo pro něj bylo vším.“¹¹² Měl mnoho přátel a to nejen z řad divadelních fajnšmekrů. S příchodem Václava Berana do souboru v roce 1978 se sešly dvě duše, které si velmi rozuměly. Oba výrazní herci. V tu dobu již pracoval **Václav Beran** na Znojemské Besedě jako dramaturg Jihomoravského divadla a předkládaný dramaturgický plán schvaloval Jiřímu Čapounovi on sám. Souhra těchto dvou osob, byla pro soubor osudová. Jiří Čapoun se staral o dramaturgickou stránku a Václav Beran o marketingovou, vše fungovalo perfektně. Soubor úzce spolupracoval s dětským souborem **Ťapka**, vedený **Petrem Žákem**. Do dětských rolí byly obsazovány děti tohoto souboru. K takové příležitosti se dostal i Marek Machal, herec, který v divadle působí jako předseda výboru již dvanáct let a jako herec ještě déle. „Jirka byl režisér, který působil přísně a měl přirozenou autoritu. Při práci s hercem byl trpělivý a úsporný při vyjadřování. Nechal spíš herce tvořit a výsledek jen korigoval. Jako herec si vystačil s minimem vyjadřovacích prostředků a přesto tam bylo vše, co tam být mělo. Obdivoval jsem, s jakou přirozeností dokáže zvládnout i ty nejsložitější emoce. A navíc ten jeho nádherný hlas...“¹¹³ uvedl v písemné korespondenci Marek Machal.

Po ukončení pracovní smlouvy ze strany Znojemské Besedy se Jiří Čapoun uzavřel do sebe a jeho nemoc nad ním zvítězila. Divadlo miloval a pracoval pro něj naplno a nepřetržitě čtvrt století. Sehrál řadu významných rolí, napsal mnoho krásných pohádek, a pokud by mu to zdraví a instituce dovolily, pracoval by jistě ještě dál. Pro svůj soubor složil píseň, která je „...o našem souboru. Ale nejen o něm.

¹¹¹ Rozhovor s Růženou Smutnou, dne 14. července 2011, Znojmo, viz příloha č. 5.

¹¹² ŽÁK, P. *Vzpomínka na Matamora*. In Znojemsko. Znojmo, 14. srpna 2007, s. 4.

¹¹³ Písemná komunikace s Markem Machalem, dne 2. srpna 2011, Znojmo.

Je o všech těch stovkách divadelních bláznů, kteří ochotně na prknech nechávají duši i tělo.

Rolničky bláznovy čapky, ve světle zvířený prach, tréma a krok trochu vratký, za šálou ukrytý vrah. Z papíru koruna krále, v paruce umělý květ, taky pár diváků v sále, to je náš báječný svět.

Ref.: My jsme ti šašci z ochoty, kašpaři, cvoci a blázni, naivky, subrety, doroty, jakmile zvonek nám zazní. My nejsme žádní andělé, ďáblík nám na srdce buší, netuše, že jsme i po těle na prknech nechali duši.

Dřevěné dýky a meče, falešných zlatáků plech, ze džbánů voda jen teče, líčidel vábivý dech. Barevných světýlek záře, klouzavý opony let, od šminek strakaté tváře, to je náš báječný svět.

Ref.: My jsme ti šašci z ochoty, kašpaři, cvoci a blázni, naivky, subrety, doroty, jakmile zvonek nám zazní. My nejsme žádní andělé, ďáblík nám na srdce buší, netuše, že jsme i po těle na prknech nechali duši.

Lahvička jedu či růže, počestná panna i drak, svlékáme role jak kůže, brnění, plášť nebo frak. Kaktusy, palmy a brebty, třesavka, průjem a pot, špílce a dobrácké žerty, to je náš společný kód.

Ref.: My jsme ti šašci z ochoty, kašpaři, cvoci a blázni. Naivky, subrety, doroty, jakmile zvonek nám zazní. My nejsme žádní andělé, k tomu nám ctnosti chybí, uchopte poháry, přátelé: ať se nám v ROTUNDĚ líbí!¹¹⁴

¹¹⁴ ČAPOUN, J. *Harlekýn*. In Občasník DS Rotunda. Znojmo, prosinec 1996, č. 2.

Záměr, který se souborem Čapoun měl, byl „...totožný se záměry celého amatérského souboru: chceme v nastoupené cestě pokračovat a snažit se nasadit laťku ještě výše, a to i přes dílčí neúspěchy, které naši práci budou zákonitě provázet. K tomu nám dopomáhej hmota, prostor a čas.“¹¹⁵ Co pro Jiřího Čapouna bylo „dělat divadlo“ je možné posoudit z poděkování, které otiskl ve znojenském tisku, když opouštěl budovu divadla již ne jako režisér. „...Milé divadlo, děkuji Ti za všechna chápající pohlázení a milost, jíž jsi mne obdařilo. Děkuji Ti za všechny rány a šrámy uštědřené mi ve chvílích, kdy jsem si to zasloužil. Děkuji Ti za hvězdné chvíle i za temné propady. A děkuji Ti za množství lidí, které jsi mi dalo poznat. Děkuji všem, kteří mi byli blízcí svou pomocí a radou či prostě tím, že byli, nebo mne v pravou chvíli podrželi. Děkuji i těm lhostejným za to, že mi své hole, které používají na cestě životem, neházeli do cesty-i když tak mohl učinit. Konečně - děkuji (možná paradoxně), i těm, kteří tak učinili- i to bylo pro mne poučné. Protože - život jde dál! I když dnes pro mne něco malounko umřelo.“¹¹⁶

Po smrti **Jiřího Čapouna** přebírá vedení souboru společně s režii a dramaturgií **Václav Beran**. „Ano, to byl osud. Aby soubor mohl pokračovat. Nevypadalo, že by někdo jiný měl tu odvalu a drzost.“¹¹⁷ První odehranou premiérou, která byla věnována památce Jiřího Čapouna, byla hra I. S. Turgeneva - **Bez peněz** a A. P. Čechova - **Bankovní jubileum** (premiéra 19. 6. 1998).¹¹⁸

4.2. **ĐAS – Divadelní amatérský soubor**

Po ukončení činnosti divadelního souboru Ťapka, vedeného Petrem Ťákem st., jeho syn **Petr Ťák ml.**, tehdy ještě jako student režie, oslovil některé herce z Ťapky s touhou hrát divadlo. Slovo dalo slovo a začali nacvičovat, ale systém práce souboru nevyhovoval a skončil. Počáteční nadšení však nedalo hercům spát a opět se sešli a dohodli se na společné spolupráci. Režisér Rotundy Jiří Čapoun jim nabídl

¹¹⁵ MRVA, VI. *O úspěchu zvaném Strakatá komedie*. In Znojensko. Znojmo, 1989, s. 4.

¹¹⁶ ČAPOUN, J. *Milé divadlo, děkuji*. In Znojensko. Znojmo, 15. července 1997, roč. VII., s. 1.

¹¹⁷ Rozhovor s Václavem Beranem, 3. srpna 2011, Znojmo, viz příloha č. 3.

¹¹⁸ Ibidem.

svou vlastní jevištní adaptaci povídky Stephena Leacocka - **Veliký detektiv aneb Záhada k zbláznění**. Úspěch členy ĎASu potěšil a přiměl ve své práci pokračovat. Do souboru přicházeli další členové, kteří již působili v Divadelním spolku Rotunda. Činnost těchto dvou divadelních těles se začínala prolínat. Druhou hru, kterou ztvárnili, byla hra **A přece se točí**, která byla úspěšnou inscenací Divadla v kožichu vedeném Václavem Beranem. Třetím titulem, který ĎAS uvedl, byla hra Christophera Duranga **Nevyléčitelní**, premiéra se uskutečnila 12. května. Poslední inscenací (realizovanou již pod hlavičkou Divadelní spolek Rotunda-ĎAS) byla letní (tedy hraná pod širým nebem) adaptace Yvony Helebrantové jedné z povídek Boccacciova Dekameronu s názvem **Malá lekce milování aneb čerta zahánění**. Členové ĎASu plynule přešli do DS Rotunda, a protože není možné pracovat a hrát ve dvou souborech, ĎAS svou činnost ukončil. K informacím o ĎASu musím podotknout, že na plakátech lákající diváky na představení, chybí rok, ve kterém se představení odehrávaly.

4.3. Slavnostní otevření Městského divadla ve Znojmě

V divadelní sezóně 1999/2000 probíhá rozsáhlá oprava interiéru divadla a soubor tak realizuje svá představení v sále hotelu Dukla. Tento prostor je sice velký, ale o dobrém divadelním prostředí se příliš mluvit nedá. Přesto si Václav Beran s tímto handicapem dokázal poradit. V prosincové premiéře hry **Komedie o strašidle** - Leonarda a Zdenka Wallezských, vytvořil uprostřed sálu arénu, která nahradila jeviště a na diváka zapůsobila velmi netradičně.¹¹⁹

Slavnostní otevření opraveného divadla proběhlo symbolicky v den stého výročí otevření nového divadla ve Znojmě, což bylo 29. září 2000. Tentokrát byla odehrána komická opera Viléma Blodka **V studni**, v podání Hudební akademie múzických umění v Praze. V proslovu starosta Ing. Pavel Balík zdůraznil, že *„...divadlo je zvláštním fenoménem, zrcadlem společnosti. Klade otázky, na které je třeba hledat odpovědi. Každý sám v sobě musí najít odvahu rozhodnout se a nelhat*

¹¹⁹ Podle KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda, Znojmo, 1999-2001*.

si.¹²⁰ Druhý den se konalo slavnostní předání pamětních listů zasloužilým členům Divadelního spolku Rotunda. Jedna smutná zpráva se však vloudila ještě do konce roku 1999. Zemřela dlouholetá nápověda souboru Františka Tutterová, zvaná Fanyinka.

V nově otevřeném divadle si Divadelní spolek Rotunda poprvé zahrál 3. března 2001 a to hru Eugéna Ionesca - **Král umírá**. Soubor i nadále podniká zájezdová představení a účastní se přehlídek. Z oblastní přehlídky v Němčicích nad Hanou, si přivážejí hned několik ocenění. S pohádkou Josefa Lady - **Byl jednou jeden drak** jsou doporučení porotou na národní přehlídku v Rakovníku. Nezapomíná se ani na místní festival divadelních her s dětskou tematikou **Znojemský strom pohádek**, kterého se účastní s pohádkou **Sůl nad zlato**, kde Marušku ztvárnila nová tvář souboru Zuzana Žáková. Získali hned dvě ocenění, a to Václav Beran za herecký výkon v roli Krále a Cenu mladého talentu Radek Livečka. To vše pod režijní taktovkou Marka Machaly.

4.4. Z kroniky DS Rotunda 2001-2003 – „Stálá scéna“ slaví čtyřicet let

Divadelní hra **Černá komedie** – Petra Shaffera (premiéra 14. prosince 2001) je pro soubor symbolickou a snad proto i tak úspěšnou. Stala se totiž stou premiérou DS Rotunda. Svůj úspěch zaznamenala nejen u domácího publika, ale především u porotců divadelních přehlídek, jež přesvědčila, že má soubor co předvést. Není divu, že si režisér přivezl ocenění za nejlepší režii a inscenaci. Ronald Walter byl oceněn za nejlepší herecký výkon.

Po tomto úspěchu se ujímá režijní taktovky Marek Čapoun, syn režiséra Jiřího Čapouna. Stal se nejen režisérem, ale i autorem dětské pohádky **O dvou růžích** (premiéra 30. března 2002), která byla oceněna o dva měsíce později na přehlídce Hanácký divadelní máj v Němčicích nad Hanou. Marek Čapoun získal čestné uznání za svůj autorský počín.

¹²⁰ MAIXNEROVÁ, A. *Městské divadlo ve Znojmě, zlom vaz!* Znojemské listy. 5. října 2000, roč. IX., s.1.

Když byla 1. července 1962 ustanovena „Stálá scéna“ s názvem „Jihomoravské divadlo“, pod vedením Aloise Kašného, nikdo netušil, jak dlouho se scéna udrží. V roce 2002 to bylo čtyřicet let. Aktivními členy DS Rotunda byla uspořádána oslava se všemi členy spolků od roku 1962. Toto slavnostní shromáždění navštívilo celkem sedmdesát bývalých i stávajících členů. K jubileu dává soubor všem členům i divákům dárek v podobě hry **Princezna T.** - Daniely Fischerové, na motivy slavného pohádkového příběhu Carla Gozziho o čínské princezně Turandot. Hra je nominována na národní přehlídku Šrámkův Písek, kde získává čestné uznání pro Alici Grossovou a Kateřinu Walterovou. Oceněna byla i výprava Václava Berana. Jak dodává režisér Václav Beran: „*Nominace si cením. Podařilo se nám postoupit na národní přehlídku dva roky po sobě, což svědčí o kvalitní práci celého souboru a také o tom, že loňský úspěch nebyl náhodný.*“¹²¹

4.5. Z kroniky DS Rotunda 2003-2005

Vánoční dárek pro diváky v podobě frašky **Divotvorný klobouk** - V. K. Klicpery, donutil soubor ke zpěvu po více než čtrnácti letech. Režisér Václav Beran proložil jednotlivé obrazy písničkami, ke kterým napsal hudbu i texty Marek Čapoun. První obavy vystřídala radost, neboť hra měla celkem dvacet repríz. Soubor dokázal potvrdit fakt, že i nehupební těleso se dokáže naučit zpívat. Ocenění od diváků, se dostavilo při 13. repríze, 8. března 2004, kdy se po přestávce objevil v první řadě transparent s nápisem „*Hrajte pomalu, ať nemusíme jít na matiku! 4.B SOŠ – Podyjí.*“¹²² Ale nebyl by to život, aby v něm byla jen samá radost. Ve věku nedožitých osmdesátých sedmých narozenin zemřel herec a inspicient souboru Josef Semotam zvaný Semík.

DS Rotunda se nepřetržitě věnuje dětským představením, ale s hledáním vhodného, poutavého příběhu, je vždy problém. Ten vyřešil Václav Beran napsáním pohádky **O čarovném kameni**, která se zúčastnila Pohádkového mlejnu ve Žďáru

¹²¹ KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda, Znojmo, 2001-2003*, s. 74.

¹²² KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda, Znojmo, 2003-2005*, s. 23.

nad Sázavou a soubor si díky ní přivezl cenu za herecké výkony Ivety Urbánkové a Romana Mráky. I **Znojemský strom pohádek** ocenil tuto pohádku a Znojemští si odnášejí z festivalu hlavní a putovní cenu za inscenaci O čarovném kameni. „Ve Znojmě rovněž zůstaly ceny za režii (Václav Beran) a za herecký výkon (Alice Grossová, Drahomíra Konvalinová, Hana Skleníčková - tři čarodějnice – a Iveta Urbánková – Kristýnka).“¹²³

4.6. Z kroniky DS Rotunda 2005-2007

Toto období se dá nazvat podtitulem „Léta komedií a pohádek“. Koncem měsíce září vždy nacvičuje soubor novou hru, která uvidí světlo světa před vánočními svátky. Nejinak tomu bylo i s komedií **Jen žádnou paniku**- Didiera Kaminky (premiéra 10. prosince 2004). Inscenací se s diváky souboru rozloučili dlouholetí členové Iveta Urbánková a Roland Walter. Kromě této komedie odehrál soubor ještě detektivní komedii **Paní Piperová zasahuje** – Jack Popplewell.

Přibývající nové pohádky se hemží především těmi čertovskými. Zatím co v prosinci 2005 to byly **Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert** – Jana Drdy, kde si hlavní roli naložil na svá bedra režisér Václav Beran, na jaře 2006 to byla již pohádka **Kterak se o princeznu čert pokoušel** – Boženy Fixové. I tato pohádka putovala na národní přehlídku amatérského činoherního divadla pro děti v Rakovníku.

To by v tom byl čert, aby Václav Beran nesáhl do své mošny, jež vydá další pohádku ze své autorské dílny. Stalo se tak 14. dubna 2007 a jmenuje se **Jůlinka a kouzelné račí klepeto**. Pohádka reprezentovala soubor na Hanáckém divadelním máji v Němčicích nad Hanou a také na festivale Znojemský strom pohádek, kde byli oceněni Václav Beran, Antonín Míček, Alice Grossová. Za technické zázemí pak Miloš Smutný ml.

¹²³ KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda, Znojmo, 2003-2005*, s. 77.

4.7. Z kroniky DS Rotunda v letech 2007-2010

Ke čtyřicátému pátému výročí souboru, bylo odehráno sto třináct inscenací a tisíc pět set představení. Sto čtrnáctou premiérou se stala hra Oldřicha Daňka **...zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo** (premiéra 14. 12. 2007). „*Tentokrát nejde o inscenaci úplně běžnou, ale o komplex čtyř dialogů mezi mužem a ženou, dialogů z různých úseků historie...*“¹²⁴ prozradil o inscenaci režisér Václav Beran.

Souboru se daří, oceněními z přehlídek je nespočet a diváků dostatek. V těchto dobrých časech nezapomínají členové Rotundy na svého milovaného režiséra, který je před deseti lety opustil. Václav Beran jej článkem v deníku Znojensko, připomíná veřejnosti a děkuje mu za vše, co jej naučil.

Velmi úspěšná divadelní inscenace vykroukla na svého diváka 12. prosince 2008 a diváky doslova nadchla. Jmenuje se **Komedie o zkrocení**. Hru upravil Václav Beran na motivy komedie Zkrocení zlé ženy od Williama Shakespeara. Že není hrou jen pro dospělé, potvrdil zájem ze strany škol o tuto komedii. Úspěšnost dokládají kresby a rešerše od dětí pátých tříd, které jsou zařazeny v kronice.

V době prázdnin opouští **Komedie o zkrocení** hranice města Znojma a účastní se festivalu Za dačickou kostku cukru. Dvě stovky diváků odměnily herce nekončícím potleskem.

K další velmi úspěšné inscenaci patří **Pygmalión** - George Bernarda Shawa, premiérově uvedeného 10. prosince 2010.

Výše uvedená faktografie netvoří vyčerpávající přehled odehraných inscenací ani výčet všech navštívených přehlídek. Jde o jakýsi přehled nejdůležitějších okamžiků v životě DS Rotunda pro čtenáře bakalářské práce, aby mohl posoudit, jak činný tento divadelní soubor je a jak široké pole působnosti nabízí svým členům.

¹²⁴ KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda, Znojmo, 2007-2009*, s. 12.

4.8. Dvorečky

V tradici divadelního **Dvorečku**, který založil a poprvé zrealizoval režisér Jiří Čapoun v roce 1993, i nadále pokračuje Václav Beran. Prostor na Slepčím trhu, kde se v místě vstupu do podzemí představení odehrávají, je velmi malý a tak scénická výprava musí s tímto handicapem počítat. Celý soubor se v době dovolených nesejde a je pravdou, že na tak malý prostor by se ani nevešel. Proto je příprava těchto inscenací náročná. Předpokladem je dobrá hra disponující s malým počtem herců a vtipně situovaným příběhem. Václav Beran řeší tuto nelehkou spleť problémů, jak jinak než převážně autorskou tvorbou. V létě 2000 uvádí volnou úpravu textu Romea a Julie – Williama Shakespeara **Romeo a Julie XL aneb Pan Šejkspír promine**. Další autorské hry **Dvě a dvě jsou tři** (2002), **Ďábelská rošáda** (2006) s texty písní a hudbou Marka Čapouna, **Komu není do ženění** (2010). Jen v roce 2004 uvádí Dvoreček tragikomedii Karla Gassauera - **Casanova a Krumbajglová**.¹²⁵ Jak vnímá bývalá členka souboru Růžena Smutná tyto netradiční inscenace? Při rozhovoru mi prozradila, že „...měly veliký úspěch. To bylo nádherné, většinou lehce eroticky podbarvené, ale jenom slovně a ono to bylo daleko silnější, než kdyby se tam něco dělo. A tam to mělo nádhernou atmosféru a já si myslím, že to tam má dodnes.“¹²⁶

4.9. Vnitřní život souboru – tzv. stmelování

DS Rotunda to není jen práce na inscenacích, to jsou společné akce, které, jak členové souboru velmi často používají termín, „stmelují“ jejich kolektiv. Velice pěkně o těchto nedivadelních aktivitách hovořila v rozhovoru Růžena Smutná. „... ten vnitřní život, který je strašně důležitý, já bych řekla, pro každé společenství. To totiž tmelí, to zpevňuje, to se tvoří společné zážitky, to stmeluje ten kolektiv a to funguje o strašně moc procent lépe. Ono by to bylo suchý, kdyby to bylo jen o té

¹²⁵ Podle KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda, Znojmo, 2000-2010*.

¹²⁶ Rozhovor s Růženou Smutnou, dne 14. července 2011, Znojmo, viz příloha č. 5.

*činnosti a už nic. Ale tím, že se tam ty lidi dají nějak dohromady, slyší na sebe. To velmi rychle, jakmile je možnost, tak to tam vybule... To je radost tam pobejt.*¹²⁷

V období totality se členové souboru scházeli na chalupě u Smutných. Jak uvádí Václav Beran v písemné korespondenci: „Většinou šlo o zábavu, snad jen jednou jsme přitom pracovali na inscenaci, šlo o Dubrovnickou komedii. Po revoluci, kdy měl každý spoustu starostí sám se sebou, to pomalu uvadalo, až uvadlo. Tíha svobody nás vlastně tak trošku rozdělila, ten únik, který ty akce znamenaly, už najednou nebyl tak nutný.“¹²⁸

Vnitřní život však pulzuje v souboru i nadále. Má mnoho svých, dalo by se říci, tradic, které utužují vztahy a pomáhají při vytváření nových představení. Mezi pravidelné akce patří **jarní výšlap na Králův stolec**, dříve cyklistický, dnes už pěší a tzv. **Předsilvestr**, kam jsou pozváni kromě členů souboru i jejich rodinní příslušníci za to, že to s nimi celý rok vydrželi.

Nezapomínají na významná životní jubilea svých kolegů a přátel. Toto společenství spojuje životy členů, tak pevně, že se někteří rozhodnou pro společnou cestu životem a vezmou se. Tak tomu bylo v případě režiséra Jiřího Čapouna nebo manželů Walterových.

4.10. Douška

Režisér Václav Beran neměl a nemá práci jednoduchou. Po smrti Jiřího Čapouna převzal otěže „Thespidovy káry“ a tu táhne již od roku 1998. Za tuto dobu dokázal, že DS Rotunda je kvalitním souborem, který si v mnohém zadá s profesionálními divadelními tělesy. Není to však jen práce jeho samotného. Bez nadšených členů souboru, kteří posunují hranice svých výkonů a diváků, toužících prožívat nové příběhy divadelních hrdinů či hrdinek, nebyl by **Divadelní spolek Rotunda**. Posledních deset let v souboru si Václav Beran nemůže vynachválit. Jak dodává: „*Moji kolegové a přátelé mě stále znovu a znovu překvapují obětavostí,*

¹²⁷ Rozhovor s Růžnou Smutnou, dne 14. července 2011, Znojmo, viz příloha č. 5.

¹²⁸ Písemná korespondence s Václavem Beranem, dne 8. srpna 2011.

*nasazením, pracovitostí, odpovědností. Dělat režiséra v takovém souboru, to je věc hodná závidění. Až mám někdy pocit, že by si zasloužili lepšího rejžu. Dřu z nich kůži, málokterý (žádný?) ochotnický soubor odehraje ročně 30 - 40 představení. Není to nic jednoduchého. A oni to dokážou. Super!*¹²⁹

Historické události se však k souboru vracejí silou bumerangu po jedenácti letech. Václav Beran pracoval až do 1. dubna 2008 pod Znojenskou Besedou. Jeho práce spočívala ve vedení DS Rotunda a ve funkci provozního „šéfa“ Znojenské Besedy včetně podzemí, věží, dramaturgie koncertů a v poslední době i dramaturgie Městského divadla. Ovšem k prvnímu aprílovému dni, dostal ze zaměstnaneckého poměru výpověď, starostou Znojma Ing. Petrem Nezvedou, který převzal dočasně vedení Znojenské Besedy. *„Po následných jednáních mi byla nabídnuta dohoda o pracovní činnosti na vedení, dramaturgii a režii DS, která byla posléze změněna na uměleckou smlouvu a já fungoval dále na "volné noze" se stejnými povinnostmi (2-4 premiéry ročně včetně dramaturgie a organizačních záležitostí).*¹³⁰ Vedení města Znojma, v roce 2010 tuto uměleckou smlouvu ruší. K 31. březnu 2011 tedy soubor nemá profesionální vedení. Neznamená to však konec činnosti DS Rotunda. Své diváky bude i nadále těšit premiérami divadelních představení a čekat na jejich potlesk. Existenční problémy, které soubor neustále pronásledují, hodnotí Václav Beran takto *„...zdá, že toho špatného bylo víc než dobrého. Není to pravda - těch perfektních chvil s divadlem a lidmi stejné krevní skupiny bylo víc. Proto za sebou nedokážu jen tak prásknout dveřmi - mám je moc rád. Ty lidi. A samozřejmě divadlo.*¹³¹

¹²⁹ Písemná korespondence s Václavem Beranem, dne 8. srpna 2011.

¹³⁰ Ibidem.

¹³¹ Ibidem.

5. Divadelní spolek Rotunda očima diváků

5.1. Průzkum veřejného mínění

V době, kdy náš život neovládaly televize, tablety ani 3D kina, bylo divadlo často jedinou společenskou událostí, při které se obyvatelé města či vesnice, scházeli. Divadelníci byli šířiteli kultury i vzdělání, prostřednictvím předvedených her byly předávány myšlenky a názory. Divák býval povětšinou lačný a vděčný. Ale jaké to je dnes, na prahu třetího tisíciletí?

I dnes by Divadelní spolek Rotunda zajisté nebyl ničím, kdyby na něj nechodili diváci a hrával by před prázdným sálem. Ti k jejich činnosti neoddelitelně patří. Jak jej vnímají? Co si o něm myslí? Znájí jej vůbec? Viděli někdy jejich divadelní představení? Vnímají místní divadelní činnost jako přínos pro město nebo je to zcela zbytečná věc?

Z tohoto důvodu jsem do bakalářské práce zařadila jeden z druhů sociologického průzkumu, a to **průzkum veřejného mínění**. Jeho cílem bylo zjištění určitých názorů na dané téma. V tomto případě, jak vnímají obyvatelé Znojma a okolních obcí divadelní aktivity ve Znojmě a Divadelní spolek Rotunda. Jednalo se o malý průzkum veřejného mínění, který probíhal formou dotazníku, jež obsahoval osm otázek, spadající do skupiny zavřených a polozavřených dotazů.¹³² Počet rozdaných dotazníků na každou dotazovanou skupinu byl dvacet. Respondenty, kterým byl tento dotazník předložen, jsem rozčlenila do následujících skupin:

První skupinu respondentů tvoří žáci 1. stupně ZŠ ul. Mládeže Znojmo. Žáky Základní školy ul. Mládeže ve Znojmě jsem si vybrala záměrně, jelikož návratnost dotazníků v anonymním prostředí je velmi nízká, a proto jsme si vybrala školu, kde pracuji jako učitelka. Z osobní zkušenosti vím, že tyto děti navštěvují divadelní představení pětkrát v průběhu školního roku. V jejich repertoáru se s určitostí objeví pohádka DS Rotunda. Osloveni byli žáci páté třídy. Věková kategorie 11 let.

¹³² Dotazník je umístěn v příloze č. 7.

Druhou skupinu respondentů tvoří žáci 2. stupně ZŠ ul. Mládeže Znojmo. Ti, navštěvují tři divadelní představení v průběhu školního roku. O návštěvě divadla jsou předem informováni. Po představení probíhá ve třídě diskuse, kde se žáci k odehranému představení vyjadřují. Věk respondentů je 15 let.

Třetí skupinu respondentů tvoří žáci Gymnázia Dr. Karla Polesného ve Znojmě. Vybrána byla třída, která patří mezi premiantní na škole. Žáci na divadelní představení v rámci školní výuky nechodí již do znojemského divadla, nýbrž pořádají pravidelné zájezdy do Městského divadla v Brně. Oslovenou skupinu tvoří děti ze Znojma i z okolních obcí. Věk respondentů je 17 let.

Čtvrtou skupinu respondentů tvoří senioři, a to z domu s pečovatelskou službou ve Znojmě. Nejsou předplatiteli divadelních představení. Divadlo navštěvují příležitostně, v rámci zdraví a zajištěné dopravy. Věkové rozmezí dotazovaných je od 70 do 95 let.

Pátou skupinu respondentů tvoří označení ostatní respondenti. Věkové rozmezí této skupiny je od 34 do 62 let. Tuto skupinu tvoří lidé, žijící ve Znojmě dlouhou dobu i ti, kteří se do Znojma přistěhovali a nejsou znalí místních kulturních tradic.

5.2. Analýza průzkumu

Dotazník obsahoval osm otázek s typem otázek zavřených a polozavřených otázek.

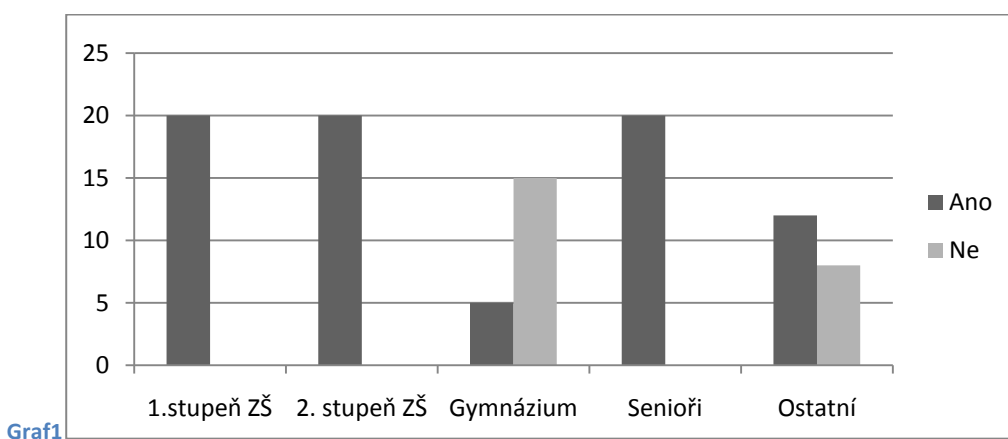
Odpovědi na otázku č. 1 a č. 2 byly upřesňující a kategorizující respondenta do dané zkoumané skupiny (Odpověď na otázku č. 1 – Jsem žákem 1. stupeň ZŠ nebo žákem 2. stupeň ZŠ nebo žákem Gymnázia nebo senior (důchodce) nebo ostatní (zaměstnání, ...) a otázka č. 2 se dotazovala na věk respondenta. K těmto údajům nebylo zapotřebí vypracovávat tabulku ani graf.

Odpověď na otázku č. 3 – Navštěvujete divadelní představení ve Znojmě?

Tabulka 1

	Ano	Ne	Celkem
1. stupeň ZŠ	20	0	20
2. stupeň ZŠ	20	0	20
Gymnázium	5	15	20
Senioři	20	0	20
Ostatní	12	8	20

Velká návštěvnost ze strany **žáků 1. i 2. stupně ZŠ** je podmíněna předplacenými školními představeními, které děti v průběhu školní docházky absolvují. **Žáci gymnázia** navštěvují divadelní představení v Brně, především Městské divadlo. Do znojemského divadla chodí výjimečně. **Senioři** využívají návštěvu divadla často, pokud jim to zdravotní stav umožní. Záleží i na možnosti dopravy, neboť divadlo je od domu s pečovatelskou službou daleko. **Ostatní respondenti** se vyjadřují k návštěvnosti divadla v rámci školních akademií, koncertů, kde vystupují jejich děti. Tehdy je jejich návštěvnost vyšší. Z divadelního programu si spíše vybírají hostující soubory se známými herci.



Odpověď na otázku č. 4 - Preferujete místní divadelní spolek nebo hostující herce?

V tomto případě graf ani tabulku neuvádím.

Žáci obou stupňů základní školy i žáci gymnázia shodně odpověděli, že neupřednostňují jednu či druhou nabízenou skupinu. Je jim jedno, kdo představení odehraje. Naopak **seniory a ostatní respondenty** více zajímá nabídka divadelních představení hostujících souborů. V tomto případě spíše než kvalitu, upřednostňují možnost uvidět na vlastní oči umělce, které znají z televizní obrazovky.

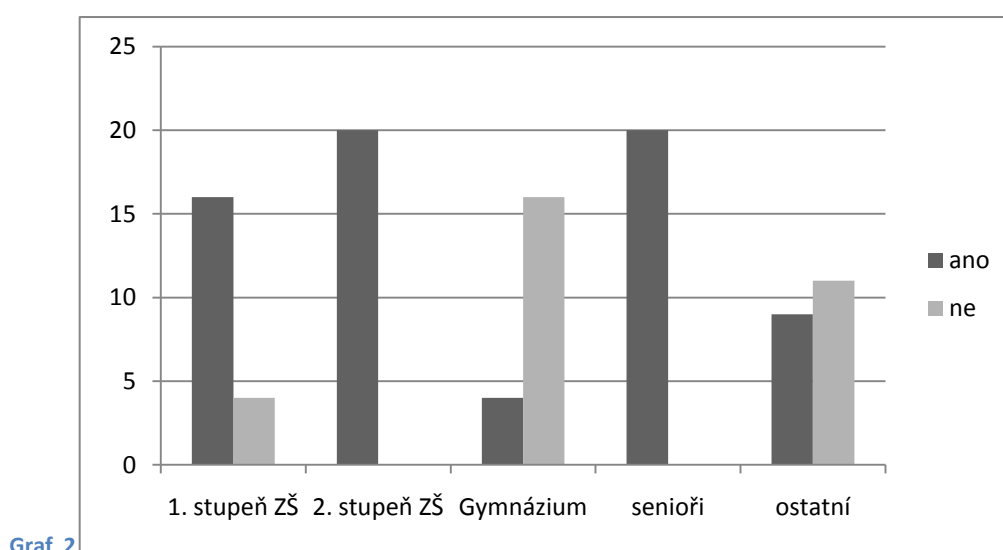
Odpověď na otázku č. 5 - Znáte Divadelní spolek Rotunda?

Tabulka 2

	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>	<i>Celkem</i>
1. stupeň ZŠ	16	4	20
2. stupeň ZŠ	20	0	20
Gymnázium	4	16	20
Senioři	20	0	20
Ostatní	9	11	20

Žáci obou stupňů ZŠ shodně odpověděli, že divadelní soubor znají. Důvodem jsou předplacené školní představení, které obsahují s určitostí pohádku jednou ročně od tohoto divadelního souboru. Stává se ovšem, že někdy nejsou blíže informováni, jaký divadelní soubor představení odehraje. **Žáci gymnázia** navštěvují Městské divadlo v Brně a jejich nabízená představení. Do znojemského divadla většina nechodí. O činnosti divadelního spolku převážně nic netuší. Jedná se sice o žáky znojemského gymnázia, kdy polovina z nich jsou bývalí žáci znojemských ZŠ a druhá polovina mimoznojemských ZŠ, u kterých již neplatí premisa, že navštěvovali v rámci výuky znojemské divadlo, a že v nabídce měli představení od DS Rotunda. Ale i přes tento fakt, je zarážející, že pouze každý čtvrtý z této

skupiny respondentů zná tento divadelní spolek. Tento fakt změkčuje, že studenti, kteří se účastnili na základní škole divadelních představení, se při osobním rozhovoru či připomínce nějakého představení rozpomněly, že soubor znají. Všichni respondenti **seniorské skupiny** uvedli, že soubor znají. To vysvětlují, že za svůj život byli v divadle bezčetněkrát, dále znalostí z místního regionálního tisku a dlouhé existence souboru. **Ostatní respondenti** z větší části soubor neznají, ale při rozhovoru si některá představení vybavují, ale s Divadelním spolkem Rotunda si jej nespojují. Pět respondentů odpovědělo, že navštěvují divadlo pravidelně a soubor znají a jejich divadelní představení vyhledávají.



Odpověď na otázku č. 6 – Líbí se vám repertoár tohoto souboru?

Tabulka 3

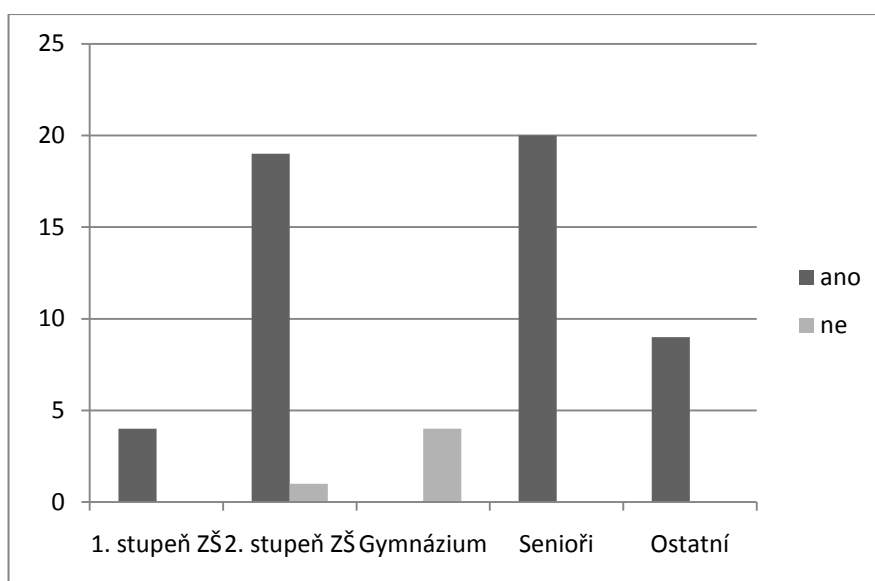
	Ano	Ne	Celkem
1. stupeň ZŠ	4	-	20
2. stupeň ZŠ	19	1	20
Gymnázium	-	4	20
Senioři	20	0	20
Ostatní	9	-	20

Žáci 1. stupně ZŠ tuto odpověď z větší části nevyplnili vůbec. Z tohoto důvodu je kolonka označena pomlčkou. Bylo to pravděpodobně proto, že pojem

repertoár neznají a vyučující, který s nimi dotazník vyplňoval, je s tímto termínem neseznámil. **Žáci gymnázia** opět nevyplnili kolonku s odpovědí Ano, protože na jedné straně na divadelní představení tohoto souboru nechodí a nebo vůbec nemají povědomí o jeho existenci (viz. tabulka s odpověďmi u otázky č.5). Stejná situace se opakovala u skupiny označené **ostatní respondenti**.

Mezi vynikající představení podle diváků patří Komedie o zkrocení a Pygmalión.

Graf 3



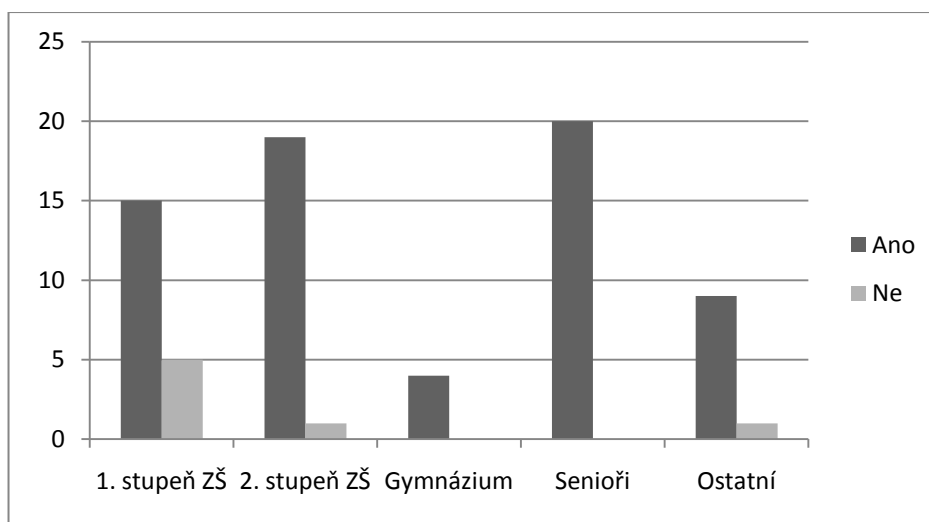
Odpověď na otázku č. 7 – Jste spokojeni s úrovní představení?

Tabulka 4

	Ano	Ne	Celkem
1. stupeň ZŠ	15	5	20
2. stupeň ZŠ	19	1	20
Gymnázium	4	-	20
Senioři	20	0	20
Ostatní	9	1	20

Všechny skupiny respondentů, kteří v otázce č. 5 odpověděli, že Divadelní spolek Rotunda znají, jsou s úrovní představení spokojeni. V případě **žáků gymnázia** neodpovědělo šestnáct respondentů, protože stále platí fakt, že divadelní představení ve Znojmě nenavštěvují. U skupiny **ostatní respondenti** se jeden respondent vyjádřil negativně o úrovni představení. Šlo o divadelní hru, kterou měl možnost shlédnout, a to Hrobka s vyhlídkou.

Graf 4



Odpověď na otázku č. 8 – Je podle vašeho mínění divadlo jako takové (tento divadelní spolek) přínosem pro město Znojmo?

Tabulka 5

	Ano	Ne	Celkem
1. stupeň ZŠ	20	0	20
2. stupeň ZŠ	20	0	20
Gymnázium	20	0	20
Senioři	20	0	20
Ostatní	20	0	20

Dotazovaní respondenti jednoznačně odpověděli, že divadlo je pro město přínosem. I když Divadelní spolek Rotunda neznají, uznávají jejich práci a čas, který této činnosti věnují. Líbí se jim budova znojemského divadla a jsou rádi, že ve městě divadelnictví žije.

5.3. Hodnocení průzkumu

Jak je z provedeného průzkumu veřejného mínění patrné, Divadelní spolek Rotunda koluje v povědomí diváků a připravovaná divadelní představení jsou u diváků, znalých tento amatérský soubor působící ve městě Znojme, vítána.

Z toho malého vzorku oslovených respondentů nelze ale vyvodit obecný závěr vztahující se na všechny obyvatele Znojma a okolí. To proto, že pro objektivní šetření by bylo třeba na jedné straně oslovit mnohem větší počet respondentů a na straně druhé – v dotazníku položit více otázek a umožnit větší rozptýl odpovědí. K mému průzkumu však tento vzorek respondentů stačí. Šlo nejen o vyplnění dotazníku, ale i o rozhovory, při kterých jsem měla možnost osvětlit mnohé nezodpovězené otázky dotazovaných.

Žáci 1. i 2. stupně ZŠ díky předplatitelským skupinám vnímají tento soubor jako samozřejmost a jejich pohádky se jim líbí. Pravdou je, že divadelní představení mimo tyto školní představení žáci nevyhledávají.

Žáci Gymnázia tvoří skupinu, která místní divadelní nabídku přehlíží. Zaměřuje se spíše na profesionální divadlo a muzikály. Je chvályhodné, že žáci v tomto věku ochutnávají „divadelní koláč“, ale bylo by dobré zažít i chuť místní „živé divadelní kultury“.

Senioři jsou z těchto skupin jednoznačně nejaktivnější. Na divadelní aktivity věnují více času a návštěva divadla je pro ně nejen vzpomínkou na doby mládí, ale i zároveň společenskou událostí. Jejich znalost divadelního světa ve Znojme je obdivuhodná a to vysvětlují, že za svůj život byli v divadle bezčetněkrát, dále, pravidelnou četbou místního regionálního tisku.

Ostatní respondenti nezapírají neznalost divadelního prostředí. Nedostačující čas raději věnují sportu, odpočinku a dětem. Také cena vstupného na divadelní představení je mnohdy kritizována. Objevil se i kritický názor na návštěvu představení hostujícího souboru se známými hereckými tvářemi. Úroveň odehrané inscenace byla pro ně, z pohledu laika, „odfláknutá.“

6. Závěr

Tak jak město Znojmo procházelo historickými etapami, tak i divadelní život v něm zanechával své nesmazatelné stopy. Od svých počátků až do doby dnešní, byl součástí svého města. Vycházel z uzavřených klášterních prostor na prostranství veřejná, neboť měl potřebu kontaktu se svými diváky. Stavby, spolky, ulice, všechno to, co díky nekonečné touze nadšených ochotníků vzniklo, nám přenechal ve svém „dědictví“. Nebyla to vždy cesta jednoduchá. Po roce 1948 mohlo amatérské divadlo existovat jen sloučením s politickými organizacemi závodních výborů. Města se zaplnila desítkami vzniklých spolků, které ve svých názvech musely udělat místo nejen pro zkratky ROH, JZD nebo R.K. (rudý koutek), ale i pro jejich ideologické myšlenky spojené s komunistickým režimem. Dobu normalizace ustálo, i když bylo pod neustálým politickým dohledem a jeho činnost byla všemožně omezována. Ale ani po roce 1989, kdy se nám všem do úst dralo slovo „svoboda“, boj o přežití a svého diváka pro amatérské divadlo neskončil.

Dnes, v době plné technického pokroku to nemá divadlo jednoduché. Zaplavují nás zážitky z nového mobilního telefonu světové značky, z dovolené v exotické zemi či z návštěvy multikina s 3D efektem. Ale jaké pocity nám vlastně může divadlo nabídnout? Nemá v rukou žádné trumfy a přesto si svou cestu klesí křížem krážem všemi stoletími. Aniž bychom si to uvědomovali, pomáhá utvářet lidstvu kulturní hodnoty a předávat je dál z generace na generaci. Staví mosty mezi národy a lidmi, nerozlišuje jazyk, kterým mluví. Dokáže oslovit malé i velké diváky a není pro ně důležité, jestli hrají na scéně Národního divadla nebo na ulici.

Pro zjištění kulturního přínosu Divadelního spolku Rotunda mi posloužil malý sociologický průzkum. Jsem si vědoma, že z toho malého vzorku oslovených respondentů nelze vyvodit obecný závěr, že by bylo třeba pro objektivní šetření oslovit mnohem větší počet respondentů, v dotazníku položit více otázek a umožnit větší rozptýl odpovědí. Ale při jeho analýze jsem si uvědomila, že nejen pro mě samotnou, je kulturním přínosem už samotná existence DS Rotunda. Všichni ti lidé,

kteří přicházejí s kůží na trh. Všechny ty autory her, které oživují současně s jejich hlavními hrdiny.

I DS Rotunda prokázal, že svou činností dokáže nabídnout svým divákům zážitky, které je vracejí zpět do jejich dob mládí, jak to potvrdili senioři v sociologickém průzkumu. Nebo že díky divadelním představením pro děti utváří v jejich podvědomí nezapomenutelnou stopu a rozšiřují kulturní přehled našeho dramatického bohatství. Jisté je, že ne všichni obyvatelé města Znojma jsou přesvědčeni, že divadelní aktivity, jsou pro ně důležité a lákavé. Na jednom se však shodují. Existence divadla, a to ve všeobecné rovině, je pro každé město velmi důležitá. Neboť tak se vydává svědectví o vyspělosti daného místa, tím že neruší, ale pomáhá společně s divadelní činností kultivovat své prostředí.

Divadlo, které se v průběhu různých politických událostí měnilo, si vždy dokázalo najít nadšené lidi předávající radost a sílu formou divadelních představení. Dodávalo sobě i divákům životní elán. I to napomohlo ke vzniku Divadelního spolku Rotunda. Jen díky městu, které se mu stalo domovem, vyrostl do své krásy a dnešní podoby. Znojmo je součástí divadelního souboru. Je domovem Rotundy, místem bezpečí a orientace, která se mu stala určitým zázemím, místem, kde Rotunda je symbolem stabilní hodnoty.

Domov je tam, kde máme své blízké, souvisí s potřebou sdílení a má dimenzi pocitovou. S domovem jsou spjaty vůně, barvy a atmosféra. Obdobně i DS Rotunda má zde své blízké, svůj silný Fan club, který pomohl jeho členů, aby se divadelní soubor nestal ve svém městě bezdomovcem. I DS Rotunda prosycuje Znojmo - jako svůj domov - vůní, barvou a atmosférou a tím oživuje městský prostor renesančních dvorečků, které jinak člověk přejde bez sebemenšího povšimnutí. Jeho skoro již padesátiletá existence je silným pramenem mělkého kulturního moře města Znojma, pramenem, který za celou dobu své existence nevyschl.

Divadelní spolek Rotunda oslaví v roce 2012 padesát let od založení „Stálé scény“, na jejímž začátku stál Amatérský soubor Jihomoravského divadla ve Znojmě. Za tuto dlouhou dobu zažil mnoho krásných okamžiků, ať to bylo při přípravě inscenací nebo při nekončícím potlesku diváků. Stal se domovem desítkám

nadšených herců a režisérů. Dokázal obstát i v těžkých chvílích, které stmelily „partu“ divadelníků a jejich příznivců v jednu rodinu.

Milá Rotundo, dovol mi, abych se stala tvou první gratulantkou a vyslovila slova dílů. Děkuji Ti za domov, který nabízíš svým svěřencům, jsi dobrou mámou a nezapomínáš své děti polaskat, ale ani spravedlivě rozsoudit. Děkuji Ti za vůni, kterou prosycuješ naše město, protože stejně tak jako Znojmo i ty máš vůni kouzelnou. Děkuji Ti za barvy, které vkládáš do našich duší, při divadelních představeních. Vstupují do nás a nečekaně působí. Děkuji Ti za atmosféru, jež zaplňuješ prostor všude tam, kde se objevíš. Děkuji Ti za to, že i v takovém úctyhodném věku se dokážeš bít jako lvice, když se tě snaží někdo vytrhnout i s kořeny z místa, které je tvým domovem.

Přála bych Ti, aby si nikdy svůj domov neztratila, aby na Tebe tvé divadelní děti nikdy nezapomněly. Stejně tak bych Ti chtěla popřát, ať máš vždy dost dobrých „bláznů z ochoty“, kteří chtějí na prknech, co znamenají svět, několikrát v měsíci umírat nebo se trápit láskou. A netrap se nad tím, že místa v divadle nejsou vždy přeplněná nebo, že starostenská lóže zeje prázdnotou. Přesvědčila si nás, že své diváky si vždy najdeš. Jak by ne, jsi totiž soubor nejen s tradicí, ale především i s budoucností.

7. Seznam použité literatury

Primární literatura

ŠTURC, L. *Zpráva o městském divadle ve Znojmě*, Městská knihovna Znojmo, 2000, 62 s., ISBN 80-85064-14-6.

ŠTURC, L. *Z dějin divadla ve Znojmě*. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2000, 21 s.

ŠTURC, L. *Městské divadlo ve Znojmě 1900-2000*. Znojmo: Městská knihovna Znojmo, 2000, 25 s., ISBN 80-85064-15-4.

ZBOŘILOVÁ, L. *Sto let českého divadla ve Znojmě*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 1973, 238 s., Vedoucí diplomové práce prof. Dr. Artur Závodský, DrSc.

Kroniky

VALÁŠEK, J., ROUPEC, Fr. *Kronika divadelního odboru R.K. Motorpal n.p.* Znojmo, 1954-1982, Znojmo, v osobním vlastnictví Marka Čapouna.

KONVALINOVÁ, Dr. *Kronika Divadelního spolku Rotunda ve Znojmě*, Znojmo, 1997-2010, ve vlastnictví DS Rotunda.

Sekundární literatura

CÍSAŘ, J. *Přehled dějin českého divadla*. Praha: AMU, divadelní fakulta, katedra teorie a kritiky, 2006, ISBN 80-7331-072-4. 314 s.

CORETH, E. *Co je člověk?*. Praha: Zvon České katolické nakladatelství, 1996, 209 s., ISBN 80-7113-170-9.

HENCKMANN, W. *Estetický slovník*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1995, 229 s., 25-025-95.

JANKŮ, Vl. a kolektiv. *Historie Znojma v obrazech*. Znojmo: Nakladatelství K-public, 2005, 296 s., ISBN 80-902504-7-5.

JUST, Vl. *Divadlo v totalitním systému - Příběh českého divadla (1945 - 1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Nakladatelství Academia, 2010, 679 s., ISBN 9788020017208.

- KÁBRT, J. a spol. *Latinsko Český slovník*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1957, 483 s., 98-91-901.
- KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 2004, 855 s., ISBN 80-04-26059-4.
- KOHOUTKOVÁ, H. *Dějepis na dlani*. Olomouc: Rubico, 2005, 256 s., ISBN 80-7346-057-2.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Československá vlastivěda díl XI*. Horizont, 1971, 435 s.
- MAZÁČOVÁ, M. *Znojemská beseda, historie a současnost kulturních spolků na Znojemsku*: Diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2010, vedoucí práce: Ing. arch. Lea Vojtová, Ph.D.
- MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Státní kulturní politika 2009 – 2014*. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2009, ISBN 978-80-86310-83-1.
- PAVLOVSKÝ, P. *Základní pojmy divadla*. Praha: Nakladatelství Libri, 2004, 348 s., ISBN 80-7277-194-9.
- PŠENIČKOVÁ, R. *Amatérské divadlo na Kouřimsku*: diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, 2009, s.99, Vedoucí práce Mgr. Veronika Valentová, Ph.D.
- SPOUSTA, V. *Metody a formy výchova ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita, 1996, s. ISBN 80-210-1275-7.

Periodika

- BORŠA, T. *Emigranti na prknech Znojemského divadla*. In Znojemsko. Znojmo, 11. ledna 1989, roč. 29, s. 4.
- ČAPOUN, J. *Milé divadlo, děkuji*. In Znojemsko. Znojmo, 15. července 1997, roč. VII., s. 1.
- ČAPOUN, J. *Harlekýn*. In Občasník DS Rotunda. Znojmo, prosinec 1996, č. 2.
- MAIXNEROVÁ, A. *Městské divadlo ve Znojmě, zlom vaz!* Znojenské listy. 5. října 2000, roč. IX., s. 1.
- MRVA, V. *Zpráva takzvaně seriózní*. In Znojemsko. Znojmo, 19. května 1993, roč. III., s. 12.
- MRVA, V. *O úspěchu zvaném Strakatá komedie*. In Znojemsko. Znojmo, 1989, s. 4.
- MRVA, V. *Líc a rub ochotnického vavřínu*. I Rovnost. Znojmo, 23. srpna 1988, s. 5.

PLEŠKA, M. *Jezuitské divadlo v Čechách. Divadlo v systému jezuitského školství během působení řádu v Čechách*. Tvořivá dramatika, 2003, roč. XIV, č. 3, s. 2.

ZBOŘILOVÁ, L. *Jihomoravská divadelní soutěž*. In Divadelní zápisky. Brno: 8\88, 1. srpna 1988, s. 1.

ŽÁK, P. *Vzpomínka na Matamora*. In Znojemsko. Znojmo, 14. srpna 2007, s. 4.

Rozhovory

Osobní rozhovor s Václavem Beranem, dne 3. srpna 2011, Znojmo, viz příloha č.3

Osobní rozhovor s Markem Čapounem, dne 1. srpna 2011, Znojmo, viz příloha č.4

Osobní rozhovor s Růžnou Smutnou, dne 14. července 2011, Znojmo, viz příloha č.5

Osobní rozhovor s Ing. Pavlem Balíkem, dne 9. srpna 2011, viz příloha č.6

8. Seznam příloh

Příloha č. 1 Seznam premiér

Příloha č. 2 Seznam zakládajících členů občanského sdružení DS Rotunda

Příloha č. 3 Rozhovor s Václavem Beranem

Příloha č. 4 Rozhovor s Markem Čapounem

Příloha č. 5 Rozhovor s Růženou Smutnou

Příloha č. 6 Rozhovor s Ing. Pavlem Balíkem

Příloha č. 7 Dotazník

Příloha č. 8 Obrazová příloha

Příloha č. 1

Seznam premiér:

1. A. Arbuzov: **Irkutská historie** – premiéra 15. 12. 1962
2. V. K. Klicpera: **Každý něco pro vlast** – 9. 3. 1963
3. R. Merle: **Vláda žen** – 21. 9. 1963
4. J. Mahen: **Jánošík** – 21. 12. 1963
5. A. Casona: **Jitřní paní** – 21. 3. 1964
6. F. Jambor: **První, Druhý, Třetí** – 17. 4. 1964
7. N. Manzari: **Naše drahé děti** – 20. 6. 1964
8. L. N. Tolstoj: **Anna Karenina** – 21. 11. 1964
9. I. Tesařová – A. Radok: **Podivné příhody pana Pimpipána** – 23. 1. 1965
10. D. Turner: **Fantastická rodina** – 6. 3. 1965
11. P. Karvaš: **Půlnoční mše** – 9. 5. 1965
12. F. G. Lorca: **Mariana Pinedová** – 23. 10. 1965
13. P. Šrut: **Generál Ivanka** – 18. 12. 1965
14. J. Jurandot: **Devátý spravedlivý** – 26. 2. 1966
15. L. Smoljak – Z. Svěrák: **Lochneska** – 18. 12. 1966
16. A. Perini: **Srdce pirátky** – 16. 2. 1967
17. J. Voskovec – J. Werich: **Těžká Barbora** – 21. 10. 1967
18. J. Jílek: **Kašpárek, Honza a zakletá princezna** – 3. 2. 1968
19. J. Broszkiewicz: **Konec knihy VI.** – 4. 5. 1968
20. J. K. Tyl: **Fidlovačka** – 28. 10. 1968
21. G. Schulze: **Čertovy zlaté vlasy** – 1. 3. 1969
22. G. B. Shaw: **Pekelník** – 26. 4. 1969

23. I. Tesařová – A. Radok: **Podivné příhody pana Pimpipána** – 31. 10. 1969
24. J. N. Nestroy: **Lumpacivagabundus** – 30. 1. 1970
25. B. Němcová: **Babička** – 6. 5. 1970
26. A. Jirásek: **Lucerna** – 29. 9. 1970
27. M. Gorkij: **Měšťáci** – 25. 2. 1971
28. V. Novák - S. Oubram: **Strašidlo Bublifuk** – 22. 2. 1972
29. G. Weisenborn: **Láska není pro Martány** – 20. 5. 1972
30. N.V. Gogol: **Ženitba** – 22. 11. 1972
31. P. Winner: **Pohádka o chytrém Omarovi** – 12. 3. 1973
32. J. Makarius: **Strašidýlko** – 13. 11. 1973
33. J. Skopeček: **Cantervillské strašidlo** – 14. 2. 1974
34. A. Arbuzov: **Náš milý starý dům** – 9. 5. 1974
35. N. Fadějev – P. Ochlopkov: **Mladá garda** – 11. 12. 1974
36. B. Němcová – V. Vaňátko: **Neohrožený Mikeš** – 10. 4. 1975
37. V. Novák – S. Oubram: **Vodník Mařenka** – 8. 12. 1975
38. S.K. Macháček: **Ženichové** – 23. 2. 1976
39. J. Solovič: **Stříbrný jaguár** – 12. 5. 1976
40. F. Kožík: **Sabina** – 20. 11. 1976
41. K. Voglová: **Pasáček vepřů** – 26. 2. 1977
42. R. Thomas: **Past** – 20. 5. 1977
43. N. Pogodin: **Aristokrati** – 8. 12. 1977
44. J. Jílek: **O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku** – 4. 3. 1978
45. Aldo de Benedetti: **Jdu pro víno, zatím prostři!** – 24. 11. 1978
46. J. Voskovec – J. Werich: **Golem** – 25. 5. 1979
47. K. Čapek: **Bílá nemoc** – 30. 11. 1979

48. V. Čtvrtek: **Malá zlá kouzelnice** – 15. 3. 1980
49. J. Poch: **Kočka ve vile** – 4. 6. 1980
50. W. Shakespeare: **Večer tříkrálový** – 5. 12. 1980
51. P. Grym: **Bubáci** – 14. 3. 1981
52. O. Daněk: **Vévodkyně valdštejnských vojsk** – 4. 12. 1981
53. J. Čapoun: **Dobrodružství dřevěného panáčka** – 13. 3. 1982
54. G. Gorin: **Fenoméni** – 28. 5. 1982
55. Molière: **Tartuffe** – 7. 1. 1983
56. J. Čapoun: **O kejklířích a policajtovi** – 12. 3. 1983
57. J. Drda: **Hrátky s čertem** – 30. 9. 1983
58. J. Čapoun: **Následník a loutky** – 17. 3. 1984
59. D. Turner: **Fantastická rodina** – 8. 6. 1984
60. M. Stieber: **Paganini a Frištenský** – 7. 12. 1984
61. J. Čapoun: **O marnivé krásce a dravci** – 16. 3. 1985
62. R. Thomas: **Osm žen** – 6. 12. 1985
63. L. Leonov – V. Kubíčková: **Pohádka starého lesa** – 29. 3. 1986
64. N. V. Gogol: **Ženitba** – 5. 12. 1986
65. J. Čapoun: **Strakatá komedie** – 11. 4. 1987
66. G. Gorin: **...zapomeňte na Hérostrata** – 4. 12. 1987
67. V. Novák – S. Oubram: **Strašidlo Bublifuk** – 30. 4. 1988
68. S. Mrožek: **Emigranti** – 9. 12. 1988
69. J. Vostrý: **Dubrovnická komedie** – 24. 2. 1989
70. J. Čapoun: **Pohádka z džungle** – 27. 5. 1989
71. O. Daněk: **Čtyřicet zlosynů a jedno neviňátko** – 14. 12. 1989
72. S. Mrožek: **Policajti** – 20. 4. 1990

73. P. Grym: **Bubáci** – 8. 12. 1990
74. E. Labiche – A. Delacour: **Paroháči** – 12. 4. 1991
75. J. Čapoun: **Dobrodružství dřevěného panáčka** – 28. 9. 1991
76. S. Mrožek: **Trosečníci** – 6. 12. 1991
77. L. Smoček: **Bludiště – Podivné odpoledne Dr. Zvonka Burkeho** – 15. 5. 1992
78. V. Novák – S. Oubram: **Vodník Mařenka** – 7. 11. 1992
79. J. Čapoun: **Komu straší na cimbuří** – 27. 3. 1993
80. J. Čapoun: **Osidla ďáblova** – 23. 6. 1993
81. V. Stroupežnický: **Naši furianti** – 10. 12. 1993
82. J. Čapoun: **Následník a loutky** – 26. 3. 1994
83. J. Čapoun: **Džbán plný lásky** – 3. 8. 1994
84. P. Kohout: **Ubohý vrah** – 9. 12. 1994
85. M. Stránský – V. Volf: **Kašpárkovy čertoviny** – 18. 3. 1995
86. A. Perini: **Srdce pirátky** – 8. 12. 1995
87. F. Šamberk: **Blázinec v 1. poschodí** – 17. 5. 1996
88. P. A. Breal: **Husaři** – 31. 1. 1997
89. B. Šimková: **Třetí sudička** – 12. 4. 1997
90. K. Voglová: **Pasáček vepřů** – 28. 3. 1998
91. I. S. Turgenev – A. P. Čechov: **Bez peněz – Bankovní jubileum** – 19. 6. 1998
92. J. Popplewell: **Musím být zavražděn** – 18. 12. 1998
93. J. Lada - A. Koenigsmark: **Byl jednou jeden drak** – 17. 4. 1999
94. G. Boccaccio – I. Helebrantová: **Malá lekce milování** – 21. 7. 1999
95. L. a Z. Walletzkých: **Komedie o strašidle** – 17. 12. 1999
96. K. Steigerwald: **Jak hlouposti narostly parohy** – 15. 4. 2000

97. V. Beran: **Romeo a Julie XL** – 12. 7. 2000
98. E. Ionesco: **Král umírá** – 3. 3. 2001
99. B. Němcová – R. Lošťák: **Sůl nad zlato** – 12. 5. 2001
100. P. Shaffer: **Černá komedie** – 14. 12. 2001
101. M. Čapoun: **O dvou růžích** – 30. 3. 2002
102. V. Beran: **Dvě a dvě jsou tři** – 10. a 24. 7. 2002
103. D. Fischerová: **Princezna T.** – 13. 12. 2002
104. V. Čort: **Pohádka o líných strašidlech** – 29. 3. 2003
105. V. K. Klicpera – A. Radok: **Divotvorný klobouk** – 12. 12. 2003
106. V. Beran: **O čarovném kameni** – 10. 4. 2004
107. K. Gassauer: **Casanova a Krumbajgllová** – 28. 7. 2004
108. D. Kaminka: **Jen žádnou paniku!** – 10. 12. 2004
109. J. Drda: **Dalskabáty, hříšná ves** – 9. 12. 2005
110. B. Fixová: **Kterak se o princeznu čert pokoušel** – 22. 4. 2006
111. V. Beran: **Ďábelská rošáda** - 16. 8. 2006
112. J. Popplewell: **Paní Piperová zasahuje** - 15. 12. 2006
113. V. Beran: **Jůlinka a kouzelné račí klepeto** - 14. 4. 2007
114. O. Daněk: **Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo** - 14. 12. 2007
115. V. Beran: **O ševci Ondrovi a komtesce Jůlince** – 26. 4. 2008
116. V. Beran: **Komedie o zkrocení** - 12. 12. 2008
117. B. Šimková: **Krakonošův klobouk** - 18. 4. 2009
118. N. Robbins: **Hrobka s vyhlídkou** - 11. 12. 2009
119. V. Beran: **O mlynáři, který štěkal** - 17. 4. 2010
120. V. Beran: **Komu není do ženění** - 4. 8. 2010
121. G. B. Shaw: **Pygmalión** - 10. 12. 2010
122. B. Fixová: **Kterak se o princeznu čert pokoušel** - 9. 4. 2011

Příloha č. 2

Seznam zakládajících členů Divadelního spolku Rotunda

Beran Václav	Pawelka Alfréd
Čapoun Jiří	Pavlasová Petra
Čapounová Jitka	Procházková Radka
Čapoun Marek	Sedlák Jiří
Gallová Jarmila	Semotam Josef
Goldová Jarmila	Smutný Miloslav st.
Havliš Jan	Smutný Miloslav ml.
Husová Jana	Smutná Růžena
Jelínek Josef	Stehlíková Martina
Juračková Drahomíra	Sučíková Adéla
Kameníková Veronika	Svoboda Karel
Konvalinová Drahomíra	Štunc Libor
Konvalinová Lucie	Šťastník Ondřej
Kotasová Marie	Šlápota Aleš
Kundela Vojtěch	Vilím Milan
Kundelová Růžena	Vlasáková Eva
Lakyová Radomila	Walterová Kateřina
Lobpreisová Jana	Walter Roland
Loubalová Gabriela	Žák Petr
Machal Marek	
Míček Antonín	

Příloha č. 3

Rozhovor s Václavem Beranem, režisérem a dramaturgem DS Rotunda, rozhovor se uskutečnil 3. srpna 2011.

Proč a kdy jste nastoupil do divadla?

To je strašně šílená otázka, protože mě to bavilo. My jsme tady měli Divadlo v kočichu. To jsem založil ještě s kamarádama. Byli jsme mladí, rozervaní. Klasický divadlo, blee fuj. Něco jinýho, lepšího. Ale pak se člověk unaví, opotřebuje a zjistí, že ...a tak jsem tak nějak plynule, taky díky přátelství s Jirkou Čapounem z toho Kožichu přeplul, tehdy ještě do Amatérského divadelního souboru Jihomoravského divadla.

Začátek byl tedy Divadlo v kočichu, tam nebyli herci ze souboru?

Ne, tak byli úplně jiný lidi. No a díky tomu Kožichu jsem dostal zaměstnání v divadle.

(Rozhovor stále rušil ukřičený hostinský. Pan režisér ho napomínal ...)

Kde jsem to skončil?

Skončili jste Divadlo v kočichu...

My jsme ho neskončili. Byli jsme donuceni skončit. Oni po nás šli tehdy velice tvrdě.

Protože jste byli něco jiného?

Nelámali jsme si tehdy hlavu s nějakými zákazy.

Pak jste byl zaměstnaný v Besedě?

Ne v Besedě, ale v divadle, to bylo divadlo samostatné.

Když jsem se dívala na dopisy po režisérovi Jirkovi Čapounovi, tak jsem zjistila, že když předkládal dramaturgický plán na Besedu, tak vy jste mu jej schvaloval.

Jo, to jsem byl zrovna vedoucím divadla.

Já jsem v těch „papírech“ našla, že jste často psávali na odbor kultury s panem Čapounem dopisy k řešení problémů, už v roce 1991. Oni vám dávali najevo, že mají špatnou finanční situaci?

Tam vůbec nešlo o finance. Já vlastně nevím o co. Spíš o jakousi likvidaci souboru. Pak to ukončil pan Mašek.

Já myslela, že to začalo až v tom osudovém roce 1997.

Ne, ty tendence tady byly pořád. My jsme se samozřejmě bránili.

Když jste pak přišel do divadla, tak jste si s Jirkou Čapounem asi padli do noty, že?

Ano, my jsme si hodně padli do noty. Velice, velice rozuměli. Byli jsme moc dobří kamarádi, nejenom v divadle.

Jak jste se tedy potom dověděli v roce 1997, že chtějí zrušit pracovní místo režiséra?

Tehdy nastoupila paní Pazderková, která měla za úkol, jak jsme se později dověděli, zlikvidovat nepohodlné věci, tzv. zbytečné funkce, jako to byla funkce dramaturga.

Paní Pazderková před tím nepracovala v kulturní oblasti, pracovala myslím jako účetní?

O kulturu vůbec nešlo. Bylo to velmi špatný období. Jirka dostal výpověď, pak se začala projevovat ta nemoc. Bylo nás tam víc lidí, co jsme měli odejít. To jsem se dověděl až o dva roky později, že s Čapounem jsem měl odejít i já, ale z nějakého záhadného důvodu, který mi paní Pazderková nikdy nevysvětlila. Asi nátlak odněkud... Tak si mě tam nechala.

Koho napadlo založit občanské sdružení?

To byla nutnost, protože mít svého zřizovatel přestalo být aktuální. Do roku 1989 musel mít každý soubor svého zřizovatele. Po revoluci, když tahle možnost padla, jsme sáhli po tom, že založíme občanské sdružení. A sepíšeme s Besedou smlouvu.

A ta smlouva spočívala v čem?

Měli jsme mezi sebou dohodu, že oni nám budou financovat provoz našeho spolku a my za to budeme odvádět práci tím, že budeme hrát a veškerou tržbu, a není to malý peníz, budeme odvádět Besedě. Vesměs to zůstalo tak jak to bylo, jen se to posvětilo touhle smlouvou.

Z rozhovoru s Markem Čapounem vím, že vám představitelé svou návštěvností nijak nedávali najevo, svou přízeň. Představení se neúčastnili, i když byli pozváni.

Je to tak.

Převzal jste po panu Čapounovi místo režiséra. Chtě nechtě...

Ano, to byl osud. Aby soubor mohl pokračovat. Nevypadalo, že by někdo jiný měl tu odvahu a drzost.

Dal jste si tehdy nějaký cíl, kam chcete, aby ten soubor směřoval?

Můj cíl byl, abych režíroval co nejmíň, a aby se našel někdo, kdo to za mě vezme. Rok od roku bylo jasnější, že se nikdo nenajde. Když do něčeho takového padnete a vůbec to neumíte. My jsme s Jirkou spolupracovali, ale když leží najednou na vašich bedrech to rozhodnutí a vy to nemáte s kým řešit. To se člověk učí tak nějak za pochodu. Cíl byl jednoznačný, souboru musí pokračovat. Když jsme si to vybojovali, tak se do toho opřít. I kdyby to mělo za rok skončit.

Jaký je váš pohled na kulturu města Znojma?

Víte co mě na tom děsí, možná jsem staromilec, ale kvantita nahradila kvalitu. Dělat kulturu jako je divadlo nebo ty hudební festivaly, co jsou ve Znojmě, to je kumšt. Ale ty různé slavnosti okurek, meruněk, to jsou pro mě blbosti a nic nového to nepřináší. Třeba to ty lidi z města vidí jinak.

Jaký je podle vás největší úspěch souboru?

Já bych to tak nedefinoval. Já bych řekl, že to, že na nás chodí lidi. A neubývá jich, což je hodně pozitivní. To je větší úspěch než ocenění z různých přehlídek. I ty jsou

důležitý, protože to ukazuje souboru, že na to má. Ale poslouchat tu porotu, to není nic příjemného.

Pan Čapoun psal v tisku, že největší problém pro něho je, že nechtějí pouštět herce v pracovní době hrát. Máte to i dnes taky tak?

Ne, dnes už ne. Většina z nás je na volné noze a může si to zařídit nebo přehodit služby tak, aby to šlo. Ale pár takových tam je, ale ti si berou obětavě dovolenou.

Váš repertoár tvoří jedna stěžejní hra a potom pohádka?

Já bych mluvil v minulém čase, protože jsem v roce 2008 dostal od starosty Nezvedy padáka. Vedoucí Besedy se ke mně zachovala hezky a dala mi smlouvu na režiséra divadla, tu jsem vykonával dva roky a zastupitelstvo jí nepřijalo. Takže do letošního roku jsem byl režisérem a teď jsem nezaměstnaný. Takže od nového roku to bude asi jen zájmová činnost. Proto jsem říkal, mluvte v minulém čísle. Až do letoška to byla jedna večerka (večerní hra), jedna pohádka a nějaké ty dvorečky. No a dohodli jsme se s Besedou, aby ten soubor dál fungoval, že budeme dělat jedno a tři představení. Tedy jedno povinně. Ono když dělá jeden člověk práci, kterou v divadle dělají nejméně tři. Já jsem dělala od režiséra, dramaturga, výtvarníka,To se tak dělat nedá.

No a jak to tedy vidíte vy?

Dělat dramaturgii pro Znojmo, není lehká záležitost. Znojmo je atypický. My jsme si tady vychovali publikum, kde odehrajeme pro základní školy jedenáct představení. Jedné inscenace. Teď si vezměte, že těch inscenací je šest za sezónu, a teď je nemůžete opakovat. Takže najít šest představení pro základní školu, šest pro mateřinku a šest pro druhý stupeň. Hlavně pro ně hrajeme my, protože jsme finančně dostupný. Na premiéru pozveme kantory. Má to význam.

Pak se objevil Strom pohádek. Původně byl každý rok, ale pak začala ta kvalita klesat. My jsme velice rychle vydolovali ochotníky z celé republiky. A my jsme s tím Čapounem poctivě na každý představení jezdili, abychom to vybrali, abychom tady neměli žádný „sračky“. A pak už nebylo z čeho vybírat. Protože každý nedělá novou inscenaci, jenom třeba jednou za dva roky, jednou za tři roky. A abychom nešli s

kvalitou dolů, tak jsme se dohodli, že to bude jednou za dva roky. Až to došlo tak daleko, že když mě vyhodili, tak už to nebylo vůbec.

Takže už tady zůstane jenom Seniorské divadlo?

Seniorské divadlo, které jsme si tehdy vydupali. My jsme byly dobře zapsaný a renomovaný soubor a chtěli jsme mít u nás národní přehlídku. Tahle byla jediná volná v té době.

Příloha č. 4

Rozhovor s Markem Čapounem, synem režiséra Jiřího Čapouna a členem DS Rotunda, rozhovor se uskutečnil 1. srpna 2011.

Jak jste se dozvěděli, že chtějí zrušit soubor?

To, že chtějí zrušit soubor, o tom nic nevím. Já vím, že chtěli vyhodit tátu. Ke mně se doneslo, že v rámci jakýchsi úsporných opatření, se jim zdálo, že tenhle pracovník na divadle je jakoby navíc.

V té době už pracoval pan Beran na Besedě?

Jo, oni v tom divadle seděli dva, táta a Vašek. Myslím, že takhle se jim tam dobře žilo. Oni tvořili takovou dobrou patru. Aspoň se mi to tak jevilo, takový dobrý tvůrčí tým. Pak nevím, co se komu nelíbilo, protože argument, že se ušetří, mi přišel úplně padlý na hlavu. Říkal jsem si, že takhle to bude dobře fungovat, že táta bude dělat tu práci režisérskou a Vašek provozně technickou, protože jemu to v tomhle ohledu vždycky šlo.

Po tomto rozhodnutí už jste měli klid?

Víceméně ano. Fungovalo to tak, jak to fungovalo. Vašek byl okolnostmi nucený dělat věci, které ho až tak nebavily. On hrozně rád hrál a byl dobrý herec, ale teď k tomu musela přibýt ještě ta režie atd.

Proč název Rotunda?

Asi proto, že je to něco, co k tomu Znojmu neodmyslitelně patří a je jeho symbolem. To je snad jediný důvod co mě napadá. Já zase tak úplně všechno nevím. Začal jsem v souboru fungovat jako rovnocenný člen až po tátově smrti. Do té doby jsem tam hrál, jako že jsem syn svého otce, ale já jsem to tenkrát takhle nebral.

V rámci jakéhosi vnitřního života souboru pořádáte dvakrát ročně výlety?

Ano, jedna akce se jmenuje Předsilvestr a druhá se koná na přelomu dubna a května. Právě v té době, kdy měl táta narozeniny. (30.4.). Vzhledem k tomu, že je to i datum jeho úmrtí, tak ta tradice se vlastně udržela. Snad proto ta tradice toho termínu. Ta druhá akce se pořádá pěší výlet na Králův stolec.

On přišel do souboru v 1957 a pak se stal v roce 1971 režisérem. On lidi ze souboru znal už před tím, než tam nastoupil?

Jasně, on se s nimi potkával a nevím, jestli se tam poznal i s mojí mámou, ona tam totiž nastoupila dřív než on, ale když jsem se já v 1973 narodil, tak pro ni to byl konec herecké kariéry, protože někdo se o mě starat musel. Ještě k tomu, když jí musel režírovat, ona mu tam totálně narušovala morálku. Pak se stávali neposlušnými i jiní herci a dost dobře to nefungovalo. Táta tedy mé narození celkem uvítal. Aspoň tak mi to máma vyprávěla.

Byl ze strany vedení města o vaše představení zájem?

My jsme samozřejmě posílali před každou premiérou pozvánky starostovi, místostarostovi, vedoucímu příspěvkové organizace, Besedě atd. A nepamatuji si, možná se mýlím, že by tam kdo kdy přišel. Možná párkrát, ale pak zase nic. Pana Balíka jsem tam neviděl nikdy. My jsme komunikovali jen s Besedou, ale s městem, jako vedením ne. A s Besedou, aspoň já jsme to tak vnímal, žádný problém nebyl. Vše fungovalo na bázi smlouvy, ale nějaké bližší nebo přátelské vztahy tam nebyly.

Váš tatínek vymyslel v roce 1993 tzv. dvoreček. Jak k tomu přišel?

Myslím, že to začalo na tom, že když člověk najde nějaký pěkný text a na kamenné divadlo to není, tak to chtěl realizovat tímto způsobem. A ono je to jiný hrát na jevišti a na tom dvorečku, kde jsou od vás diváci jeden metr daleko. Takže první inspirace byl ten text. My jsme původně začali hrát dvorečky na nádvoří Domu umění. Tam bylo první představení a to jsou nádherný renesanční dvorečky, které je škoda nevyužít. Ty si o ty představení přímo říkaly. No a dalším bylo to, že sezóna končila v červnu a abychom se neflákali, a něco dělali.

Harlekýn je váš divadelní časopis?

On to byl kdysi občasník s tím, že mezi prvními čísly bylo několik let. Až když se to ustálilo na výčet kolik, kdo hrál představení, tak jej Vašek posílá přes internet každý rok.

Příloha č. 5

Rozhovor s Růženou Smutnou, podnikatelkou a bývalou členkou DS Rotunda,
rozhovor se uskutečnil 14. července 2011.

Kdy jste nastoupila do Rotundy?

Počkejte, v roce 1986. Já jsem nastoupila celkem pozdě, v pozdním věku a šla jsem tam celkem brutálně. Že jsem rozrazila dveře a řekla, já chci hrát divadlo.

Chtěla jste?

Strašně jsem chtěla. A oni mě vzali, oni to zariskovali. Takže jsem dostala nějakou malinkou roli v pohádce, tam jsem myslím zahrála papouška. Pak už si mě tam nechali. Pro mě to mělo velikou cenu. Protože jsem tam našla životní kamarády. Hlavně jsem tam našla Drahu Konvalinovou. Tak nějak jsme spolu hráli, tak nějak nás to hodilo dohromady. To přetrvalo a to je hodně ceněné přátelství.

Vy jste v Rotundě hrála za Jiřího Čapouna?

Ano, já jsem zažila pana Čapouna.

Jaký byl?

To bylo strašně krásný, protože on byl, jako v závorkách přísný, ale byl to nesmírně hodný člověk. A divadlo dělal úplně nádherně. A ono je to teda blbý říkat, ale jak to bylo za totality, tak my jsme si tam udělali takový státek ve státě. Vlastně se tam konalo spoustu akcí mimo to divadlo, které vlastně utužovalo ten spolek. My by jsme za to dejchali. Tam se chodilo a nemuselo, ty hraješ, já hraju. To bylo něco fantastického. Tahle doba už to trošičku změnila, ale samozřejmě každý hledá hlavně práci. Já jsem strašně vděčná za to, co jsem tam zažila, protože tam to bylo takové na ostří. Mohli jsme dopadnout hůř, že jo. Naštěstí to dopadlo všechno dobře. Nikdo nás nikomu nenahlásil. My jsme si zažili strašně moc krásných akcí,

protože tam byli takoví ty lidi na stejné vlně. Humoru, srandiček. Oni byli, já to řeknu obrazně jako by každý jiného vyznání, ale to divadlo je nádherně stmelovalo.

Vy jste se scházeli při různých akcích u vás na chalupě, kde se prý odehrával ten vnitřní život toho souboru?

No ten vnitřní život, je strašně důležitý, já bych řekla, pro každé společenství. To totiž tmelí, to zpevňuje, to se tvoří společné zážitky, to stmeluje ten kolektiv a to funguje o strašně moc procent líp. Ono by to bylo suchý, kdyby to bylo jen o té činnosti a už nic. Ale tím, že se tam ty lidi dají nějak dohromady, slyší na sebe. To velmi rychle, jakmile je možnost, tak to tam vybube. To jsou většinou tvůrčí lidi, kterým nedělá problém něco vymyslet a zrealizovat. To je radost tam pobejt.

Když jste tak strašně chtěla hrát, proč a kdy jste skončila?

Skončila jsem v roce 2004, ale přestala jsem hrát v roce 2002. Protože jsem začala dělat tady tu kavárnu a ono to nešlo sloučit dohromady. Ono je to náročné na čas. Naučit se roli, chodit na zkoušky, to musí být celkem disciplína. No a pomalinku se tam začala měnit generační výměna. No a pro mě to bylo takové nesrovnatelné. Takže já jsem to řešila, že jsem upřednostnila tady tu kavárnu.

Vy jste zažila ve vedení souboru pana Čapouna a později pana Berana, byl ten přístup jiný?

Pro mě osobně to byla velká změna, protože pan Čapoun, to byla velká osobnost a respektovaná. Ze strany mojích a mého manžela, my jsme ho měli hodně rádi. Pro nás to byl pan herec. Ze začátku ta změna poznat nešla, ale později nám začal scházet.

Vy jste hrávali abonentní představení pro děti, měli jste někdy odezvu od těch dětí nebo učitelek? Jak to na děti působí?

To ne. Buď je ta odezva velká a ty děti to prožívají a vstupují do děje, ať herec chce nebo ne. To ty děti strhne. Nebo není dokonalá pohádka. Tam nemusí nikdo nic velkého hledat. Buď je to takové, že to ty děcka zaujme, to je na nich vidět, strach v očičkách, radí, křičí, prosí. Nebo dělají binec v hledišti, protože je to nebaví. Teda

je fakt, že se to taky stane. To se stane profesionálům i amatérům, prostě někdy se až tak nezadaří.

Název mé práce je kulturní přínos divadelního spolku Rotunda pro město Znojmo. V čem si myslíte, že spočívá ten kulturní přínos Rotundy? Ať už se jmenovala Rotunda nebo Amatérský soubor Jihomoravského divadla?

Já si myslím, že je to vždycky ukázka vyspělosti kultury toho města. Teda pokud tam takovýto ansámbl je. A někdy se tam ukážou takové nádherné talenty, že člověk zírá. Kdyby měli jinou šanci, tak by o nich bylo určitě slyšet. Dali by se využít třeba někde v Praze. A ten přínos je určitě docela velký, protože vždycky když byli nějaké akce, jako vinobraní, tak se vždycky ten spolek využíval. Já si pomatuji, jak jsme hrávali po náměstích jako kočovné divadlo.

Pan Čapoun zavedl v 1993 „Dvorečky“.

Ty měly veliký úspěch. To bylo nádherné, většinou lehce eroticky podbarvené, ale jenom slovně a ono to bylo daleko silnější, než kdyby se tam něco dělo. A tam to mělo nádhernou atmosféru a já si myslím, že to tam má dodnes.

Jak jste zkoušeli za pana Čapouna?

To bylo hodně náročné. Vždycky večer, nejdřív čtený zkoušky v divadle, potom se aranžovalo, potom se začalo učit text za jízdy. Bylo to jednou dvakrát v týdnu, a když to bylo bolestivé a nešlo to, tak každý den. Náročné to bylo v tom, co s dětmi? Kolikrát tam ty děti taky byly.

Vy jste nakonec začali hrát v souboru společně i s vaším manželem.

To je docela pikantní. Já jsem vlezla do divadla a ten můj muž kroužil pořád okolo, jemu se tam chtělo taky, ale ne hrát. Jemu se tam líbila ta atmosféra. A on se tam s nimi strašně skamarádil a oni ho brali. A jednou mu k narozeninám dali roli. A on omdlel, protože to je plachý člověk, ostýchavý. Všechno jenom ne hraní. Uklidňovali ho, že když tam vleze a nic neřekne, vůbec nic se nestane. No on to tam nějak odkoktal a dostal hned další roli. A on, ač takový neherec, tak ten pan Čapoun to z něho vždycky dostal. A nakonec hrál potom hrozně moc.

Oba jste skončili s hraním současně?

Ano, oba jsme odešli stejně. Střídali jsme se v kavárně a to se nedalo. My jsme si říkali, že to nejkrásnější jsme si tam už užili, to jsme dostali, tak už to nebudeme dál nadstavovat. Ale je fakt, že když se jdu podívat na premiéru, tak by se chtělo. Na ten konec, když už to mají za sebou.

Bylo to renomé hrát v té době divadlo? V tomto souboru?

Pro mě osobně to byla čest, hrát v tomto divadle. Neuvěřitelná pocta. Ten spolek není uzavřený. Tam může přijít každý, ale lidi nemají odvahu. Je to o kázni tam chodit, o strašně moc času. On si každý myslí, že bude nějaká exhibice, ale to je všechno vydřený. To je ta druhá strana mince, která člověku ukazuje, že to tak jednoduché není.

Když jsem si přečetla příběh pana Čapouna, žasla jsem, co je možné. Plánuji rozhovor s bývalým starostou Pavlem Balíkem. Jsem zvědavá, jak mi tuto situaci vysvětlí on.

Já myslím, že nevysvětlí. Oni nechtěli, aby Čapoun to divadlo dělal, že dostává peníze zadarmo. Tak by se to dalo shrnout.

Přitom jste jezdili na přehlídky, který byly úspěšné.

Ty lidi to nezajímalo. Pan Čapoun kdyby žil v Praze, to byl takový talent, on by byl určitě pan herec, pan režisér. Věřím tomu. Jednak tedy on by nešel odsud, on byl patriot a jednak mu to tak vyhovovalo. Ale dokázal tím hodně ovlivnit. On hodně uměl, a tím zvedal i ten soubor. Je to o síle a talentu toho režiséra, který chce víc nebo míň. On byl nemocný člověk a tehdy vnitřně rezignoval. On nechtěl bojovat za sebe, aby tam vydržel. My jsme to nějak ovlivnit nemohli. A jemu to zlomilo srdce. To je nám úplně jasné.

Po rozhovoru přišel do kavárny mladý muž. Promluvil s paní Smutnou a odešel. Poté mi oznámila, že to je její další krásný životní osud spojený s divadlem. Ten mladík, byl její syn, který se vyučil loutkařinu a nyní pracuje v divadle jako technik.

Příloha č. 6

Rozhovor s Ing. Pavlem Balíkem, který čtrnáct let působil ve Znojmě jako starosta, nyní jako místostarosta města Znojma a Radní pro kulturu JMK, rozhovor se uskutečnil 9. srpna 2011 ve Znojmě.

Vy jste krajský radní pro kulturu, co pro vás tedy kultura znamená?

Kultura jako taková, tato společnost rozlišuje kulturu jako nadstavbovou složku společenského života. Já osobně si myslím, že kultura tak jak ji rozlišujeme nebo jak jí tvoříme, má jakési postavení, až co zbude. Ale považuji kulturu za to nejdůležitější, co mezi lidmi má být. Protože kultura je o každodenním životě a jestliže jdu na koncert vážné hudby nebo chodím do divadla, to je ta nadstavbová složka. Kultura, je tedy podle mě, to jak se k sobě umíme chovat, to je základ kultury. To znamená obohacování se vzájemně tím, že někdo je virtuóz houslový, někdo je rockový zpěvák, to je ta nadstavba. Ale já bych si přál, aby to oslovování tou kulturou bylo v každodenním životě.

Jak vnímáte kulturu, která je ve městě Znojmě?

Když jsem přišel na radnici v roce 1994, tak lidé, kteří přicházeli z České republiky, považovali Znojmo za velmi příjemné město. Lidé, kteří přicházeli z Rakouska a jiných míst, se na nás dívali s nadhledem, i když nám to neříkali, ale věděli, že tady ještě něco není na úrovni, kterou mají oni. Bylo třeba vybudovat novou kanalizaci, zavést plyn. To vše se týkalo městské památkové rezervace, protože paneláky vybavené byly. Tím jsme zlepšovali kulturu bydlení. Protože já si myslím, že když člověk nemá jasno u sebe, jak může mít jasno navenek.

A když se zeptám na kulturu uměleckou?

Samozřejmě, že se za tu dlouhou dobu vše vyvíjelo ty koncerty, divadlo. To vše se za dobu dvaceti let posunulo dopředu. Je to určitý vývoj, který ta společnost

potřebovala. To, co nás ve Znojmě oslovuje od divadla počínaje přes různé festivaly je obrovská.

Já se zaměřím na to umění divadelní. Rotunda by měla v příštím roce oslavit padesát let své existence a svého působení ve Znojmě. V různých studiích jsem se dočetla, že financování divadla, bylo pro Besedu problémem. Je financování divadelní kultury problém?

Když jsem říkal, že kultura je brána jako jakýsi bonbónek na jedné straně a na druhé straně jakési obtěžování finančními potřebami společnosti. Problém je se vším. Otázkou je, jestli ty finance jsou upotřebeny rozumným způsobem nebo nejsou. Já si myslím, že význam divadla i znojemské Rotundy je jiný, než byl před šedesáti lety. Samozřejmě, že divadelnictví na tom žebříčku vyžaduje dotace. Víme, že dnes je to divadlo suplováno médii, hlavně televizí. A pohodlím nás občanů. Vždycky to divadlo oslovuje část společnosti, ale to oslovení už není v rozsahu, jako to bylo před x lety, to je samozřejmé. Ale je třeba tu živou divadelní kulturu udržovat. Myslím, že město Znojmo se vždycky snažilo, aby se na tom spolufinancování podílelo.

Navazuji na to kvůli roku 1997, kdy z důvodu zviditelnění financování Besedy, se zrušilo pracovní místo placeného režiséra v divadle. Jedná se o Jiřího Čapouna. Stejná historie se opakuje dnes, kdy sezóna 2011 je pro stávajícího režiséra Václava Berana poslední, protože dostal výpověď. Ono je to těžké. Není divu, že to vše berou jako křivdu. Přes den chodí do práce, večer jdou do divadla, dopoledne si berou dovolenou, aby odehráli představení. Amatérské divadlo bere strašně moc času, to si nedovedeme představit. Profesionální herec, nemá čas, ale amatér, který ještě chodí přes den do práce. A taky mají děti a rodiny. A proč? Z lásky k divadlu. A oni to nešolichají na nějaké dostačující úrovni, oni jsou dobří. A myslím si, že spolupráci s městem je pro mě odezva, že je město potřebuje, že s nimi počítá. A oni mají pocit, alespoň mi to tak připadá, že je tady nikdo nepotřebuje.

Mně se špatně vrací do roku 1997. My jsme se tehdy s Rotundou dohodli pro jistou transparentnost, že se osamostatní, s tím, že budou dostávat od města peníze na toho režiséra.

Ale on ty peníze nemohl pobírat, protože byl nezaměstnaný.

Ale v té době nikdo nepřišel a neřekl. Tyto peníze byly schváleny, ale musíme je do toho souboru dostat jinak pro tohoto člověka, protože on je nezaměstnaný. Myslím si, že tohle byla hlavně otázka nedostatečné komunikace. Vidíte, že snaha ze strany města byla, divadlo se osamostatní a dostane peníze na režiséra.

Třeba to nebylo v penězích. On pro to divadlo pracoval 25 let, byl výborným režisérem, byl výborným hercem. Mohl jít jinak, ale on byl patriot a zůstal tady. A najednou se zrušilo to jeho místo, a teď nemluvím o penězích.

On ale byl dál režisérem, byl zaměstnancem města, ale už ne pod hlavičkou Besedy. Tak to vidím já. Víte, mně se k tomu špatně vyjadřuje. Je to už dávno. Tam nebyl jen starosta, ale vedení Besedy, místostarosta, který to měl na starosti. Já si myslím, že Rotunda je uznávaný znojemský soubor. Je to otázka komunikace, ale v tuhle chvíli už jí nedokážu vůbec posoudit. Já vím, že ta komunikace byla vždycky složitější. Jednou jste na nějakém místě a pak tam nejste. Každý se s tím musíme vyrovnat. Já jsem se s tím taky musel vyrovnat. Teď se nedokážu do té historie vracet, ale měli k dispozici divadlo, Besedu na zkoušky. Já myslím, že po tom materiálním zajištění ten problém tam nebyl. Ale ptáte se mě na něco, co ...Rotunda existuje, existovala a bude určitě existovat dál. Uznávám, že ti herci, že to je určitá oběť, to je jasný.

(Rozhovor byl přerušen z důvodu technických. Plná paměťová karta na diktafonu.)

Otázkou toho souboru je prezentace. Přejde někdo a řekne, starosto, máme premiéru, přijďte. Máme premiéru a pošleme lístek. Nebo na email. Já, kdykoli píšu dopis někomu a chci, aby si ho někdo vážil, píšu dopis osobní a osobně ho podepisuji. Email je pro sdělení informací. Minimálně zavolám, ale pošlu aspoň osobně podepsaný dopis.

Na to jsem se ptala. Posílali prý pozvánky pokaždé, ale ze strany vedení nebyla žádná odezva. Ani z minulého vedení se tak nikdo neukázal.

Jo, to беру. Tady ty lidi jsou zahlceni problémy.

To jo, ale zase si myslím, že každá funkce sebou něco nese. A to si myslím, že tohle do toho spadá. Jestliže já jsem zástupcem lidu, zastupitel, musím si vzít na bedra, že čtyři roky budu vyplňovat čas akcemi, na které jsem pozván z pozice radního.

O tom já nediskutuji. Já musím říct, že jsem třeba na tom představení nebyl, protože zrovna jsem byl pozvaný na tři akce a musí se rozhodnout, na kterou z těch akcí půjde. Jestli je ta premiéra pro něho v tu danou chvíli důležitější.

Oni mají premiéry dvakrát do roka, tak si myslím, že to by se dalo tam zajít, ne? Já si myslím, že to potřebuje člověk vědět, že ho někdo potřebuje a vnímá.

Já s vámi plně souhlasím a vezmu si to k srdci. I když v mém případě je na to už dost pozdě. Ale zase znova říká, ano je to oboustranné. Ta Rotunda by si to zasloužila.

Ne ono je to příjemný zjistit, že se na představení chodí pravidelně dívat třeba ten starosta, i okolí to hned jinak vnímá. A oni sami si řeknou, ty jo, oni nás berou.

Otázkou je, co pro to udělali, aby je brali? To musí být oboustranný.

Dotazník

1. Jsem:

- žák 1. stupně ZŠ
- žák 2. stupně ZŠ
- žák gymnázia
- senior (důchodce)
- ostatní (chodím do zaměstnání, ...)

2. Věk respondenta (vyplňujícího):

3. Navštěvujete divadelní představení ve Znojmě? ANO NE

4. Preferujete místní divadelní spolek nebo hostující herce?

5. Znáte Divadelní spolek Rotunda ze Znojma? ANO NE

6. Líbí se vám repertoár tohoto souboru? ANO NE

7. Jste spokojeni s úrovní představení? ANO NE

8. Je podle vašeho mínění divadlo jako takové (tento divadelní spolek) přínosem pro město Znojmo?

Příloha č. 8

Obrazová příloha



Jiří Čapoun, režisér

Divadelní představení hry Divotvorný klobouk

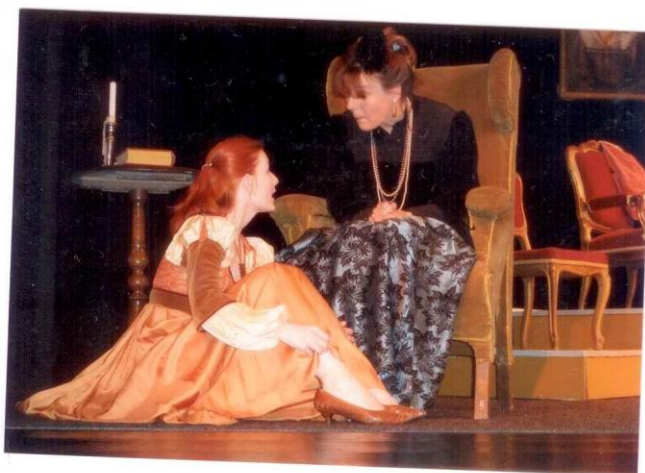


Ukázky z divadelních představení pro děti

Jůlinka a kouzelné račí klepeto

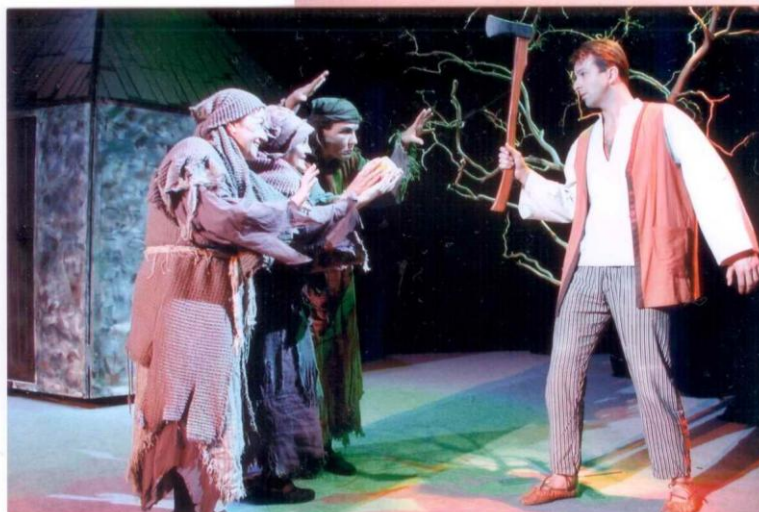


Zleva: Agáta - Alice Grossová, Jůlinka - Kateřina Krejčová
Vendelín - Tonda Míček, Bohuslav - Václav Beran, Martin - Luděk Procházka
Technika - Miloš Smutný ml., světla - Pepa Mach, zvuk - Michal Prokop



Agáta - A. Grossová
Jůlinka - K-Krejčová

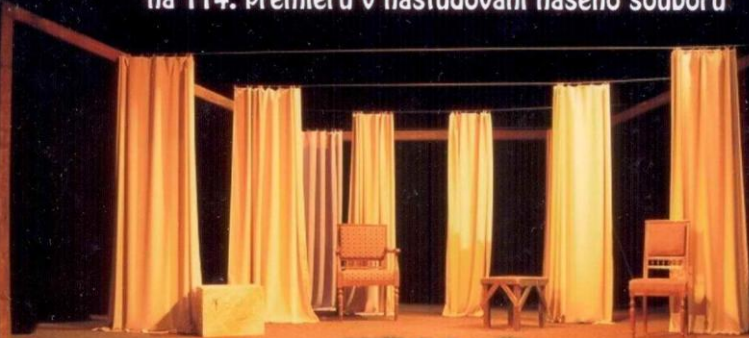
O čarovném kameni



Ukázky z divadelních představení

... zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo

Divadelní spolek Rotunda
si dovoluje co nejsrdečněji Vás pozvat
na 114. premiéru v nastudování našeho souboru



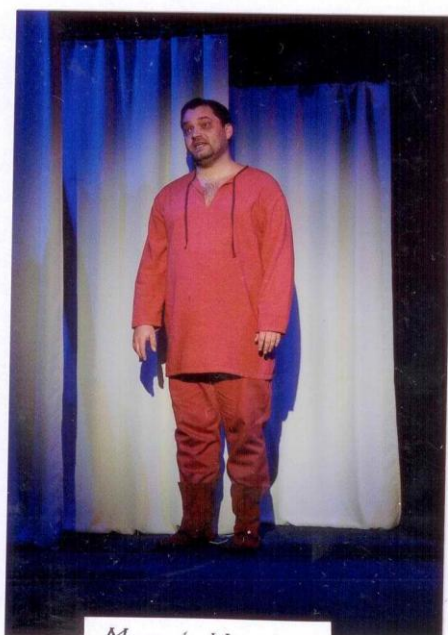
Oldřich Daněk

... zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo

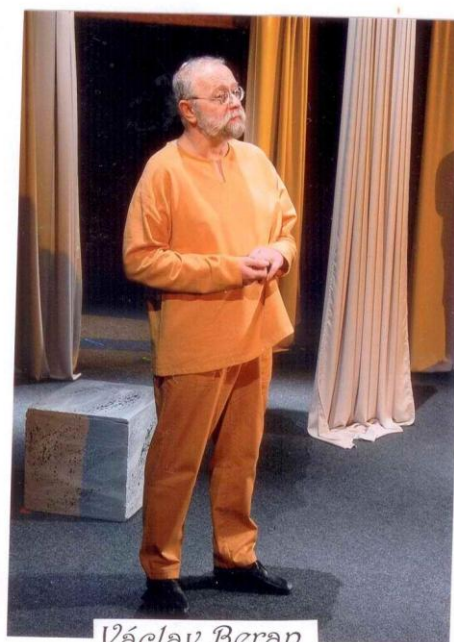
Premiéra se koná dne 14.12.2007 v 19³⁰ hod. v Městském divadle ve Znojmě.

Velmi se těšíme na Vaši návštěvu!

Machal
Marek Machal,
předseda DS Rotunda

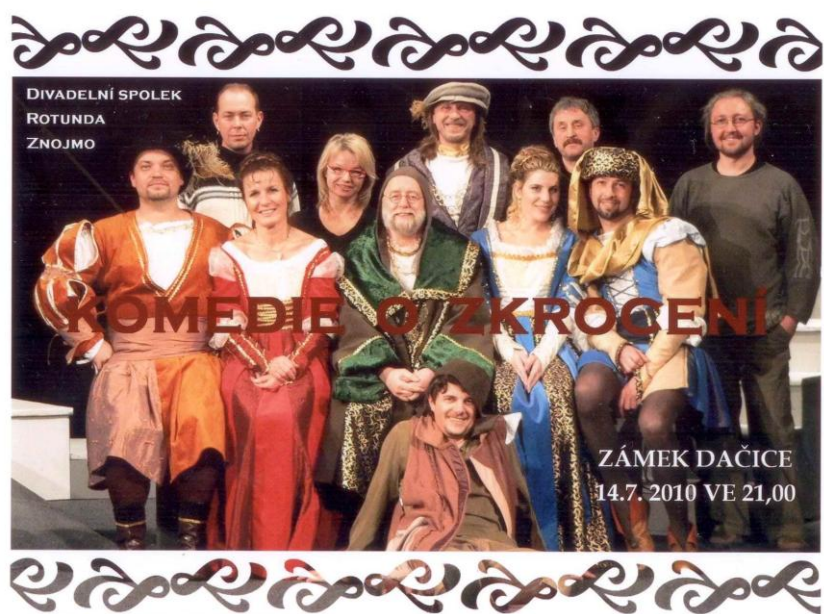


Marek Machal



Václav Běran

Komedie o zkrocení





Petruchio - Marek Machal
Hortensio - Antonín Míček



Grunio - Luděk Horák



Kateřina, Baptista a Petruchio

Pygmalión



Ukázky z představení – tzv. Dvoreček

Komu není do ženění



Ďábelská rošáda



Generálka 1.8.06



Ukázka z představení realizovaných mimo mateřské Znojmo

Nádvoří zámku v Uherčicích - Komedie o strašidle



báječně se hrálo



Důležité společenské chvíle

40. leté výročí trvání „Stálé scény“

My jsme ti šašci z ochoty...



1962 - 2002

DIVADELNÍ SPOLEK ZNOJMO

Ocenění členů DS Rotunda při příležitosti otevření zrekonstruovaného divadla ve Znojmě

(100 let od postavení)



*Starosta města
Znojma
ing. Balík
poděkoval
divadelním
ochotnickým
důchodcům*

*Jaroslav Havelka
Zdeněk Gross
Aleš Šlápota
Věra Havlišová
Jarmila Gallová*

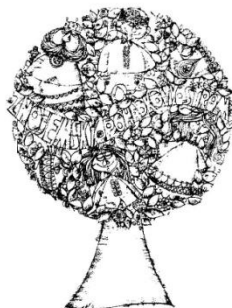


Jitka Schneiderová

Domácí festival Znojemský strom pohádek organizovaný DS Rotunda

Výsledky XVI. ročníku festivalu

ZNOJEMSKÝ STROM POHÁDEK



Ve dnech 19. - 23. května 2003 proběhl v Městském divadle ve Znojmě už 16. ročník festivalu amatérských divadelních souborů hrajících pro děti pod názvem Znojemský strom pohádek. Pořadatelství se ujala Znojemská Beseda.

V jedenácti představeních se na znojemském jevišti představilo 5 souborů z celé republiky:

Divadelní spolek Rotunda ze Znojma
Divadelní spolek Vojan, Libice nad Cidlinou
Divadelní spolek Čelakovský, Strakonice
Divadelní soubor Nakop Tyjatr z Jihlavy
Divadelní soubor Domu kultury ve Žďáru nad Sázavou

Všechna představení sledovala odborná porota ve složení: předseda Karel Brynda, režisér Horáckého divadla v Jihlavě a členové Zdeněk Dryšl, herec Horáckého divadla v Jihlavě a Anna Bážgerová-Janečková, herečka Horáckého divadla v Jihlavě. Na základě doporučení Znojemského stromu pohádek rozhodla porota takto o udělení jednotlivých cen:



Jedno z mnoha ocenění pro DS Rotunda a jeho členy

Pohádkový mlejnek

Žďár nad Sázavou

1. dubna 2005

cena za herecký výkon:

Iveta Urbánková -za roli Kristýnky ve hře
„ O čarovném kameni“

Roman Mráka - za roli Matěje ve hře
„O čarovném kameni“



Nová sestava: čarodějnice – Konvalinová D., Grossová A., Skleničková H.,
Kristýnka – Urbánková I.
Matěj – Mráka R.
Dědeček – Beran V.

Vnitřní život DS Rotunda –stmelování



